

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πνευματικά δικαιώματα & Ψηφιακή Δημοσιογραφία: Η συνύπαρξη
δημοσιογραφίας και τεχνητής νοημοσύνης - Προκλήσεις & προοπτικές

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ - ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ

*Πτυχιακή εργασία που κατατίθεται ως μέρος των απαιτήσεων του Προγράμματος
Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής
Ενημέρωσης*

Αθήνα, Σεπτέμβριος, 2024

Copyright © [Νικολάου Θεοδώρα – Αποστολία, 2024]

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται στην εργασία εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	<u>7</u>
<u>ABSTRACT</u>	<u>8</u>
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....</u>	<u>9</u>
<u>1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ</u>	<u>11</u>
1.1 ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ.....	11
1.2 ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ	12
1.3 ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ	13
1.4 ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ.....	13
1.7 ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	14
1.8 ΗΘΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ	16
<u>2. ΔΟΓΙΣΜΙΚΑ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ</u>	<u>16</u>
2.1 ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	16
2.1.1 CHATGPT	16
2.1.2 GEMINI	17
2.1.3 JASPER.....	18
2.1.4 SUDOWRITE	18
2.1.5 ANYWORD.....	19
2.1.6 GRAMMARLY	19
2.1.7 QUILLBOT	20
2.1.8 THE WORDSMITH.....	20
2.1.9 MELTEMI.....	21
2.2 ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ.....	21
2.2.1 NEWS TRACER (REUTERS)	21
2.2.2 THE BULLETIN (BLOOMBERG).....	22
2.2.3 CYBORG (BLOOMBERG)	22
2.2.4 HELIOGRAF (THE WASHINGTON POST).....	22
2.2.5 ORIEL (BBC)	23
2.2.6 SALCO (BBC)	23
2.2.7 THE JUICER (BBC).....	24
2.2.8 THE GUARDIAN’S TOOL (THE GUARDIAN & AGENCE FRANCE PRESSE).....	24
2.2.9 QUAKEBOT (LOS ANGELES TIMES).....	25
2.2.10 VOITTO (YLE NEWS WATCH)	25
2.2.11 ARRIA NLG (ARRIA).....	25
2.2.12 UNITED ROBOTS	26
2.2.13 TRINT	26

<u>3. ΕΝΩΣΙΑΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ.....</u>	<u>26</u>
3.1 ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΑΞΙΟΠΙΣΤΗ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ - ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΟΜΑΔΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ ΥΨΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ (ΣΥΣΤΑΘΕΙΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ)...	27
3.2 ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ - ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ.....	27
3.3 ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ (ΠΡΑΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ) ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ	28
3.4 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ (ΑΙ ΑCT).....	30
<u>4. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....</u>	<u>31</u>
4.1 Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ	31
4.2 ΟΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΙ	32
4.3 Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΈΡΓΩΝ ΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ	33
4.4 Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΑΙ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΌΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ	34
4.5 Η ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΠΑΡΞΗΣ ΕΝΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΈΡΓΑ ΑΙ	35
4.6 Η ΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΈΡΓΩΝ ΑΙ ΕΓΚΥΜΟΝΕΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	36
4.7 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.....	36
4.7.1 Η ΔΙΑΜΑΧΗ NEW YORK TIMES ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ OPENAI ΚΑΙ ΤΗΝ MICROSOFT .	36
4.7.2 Ο ΚΙΝΕΖΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΙ	37
4.7.3 ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΗΠΑ, ΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΙΝΑ	38
4.7.4 Η ΧΡΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΑΙ ΣΤΑ ΙΝΔΙΚΑ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ	39
4.7.5 Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΑΚΙΣΤΑΝ	39
<u>5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ</u>	<u>40</u>
<u>6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ</u>	<u>41</u>
6.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	41
6.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	42
<u>7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	<u>44</u>

<u>8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	<u>47</u>
8.1 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	47
8.2 ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	48
8.3 ΕΙΚΟΝΕΣ.....	51
<u>9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</u>	<u>52</u>
9.1 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ.....	52
9.2 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑ ΚΟΥΤΣΟΥΠΑ.....	54

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

1: ChatGPT	16
2: Gemini Google.....	17
3: Jasper	18
4: Sudowrite	18
5: Anyword	19
6: Grammarly	19
7: QuillBot	20
8: The Wordsmith	20

Περίληψη

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται και ερευνά την αναγκαιότητα ύπαρξης ενός νομοθετικού πλαισίου πνευματικών δικαιωμάτων, το οποίο να προστατεύει τους δημοσιογράφους όταν παράγουν έργα μέσω συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Αρχικά, γίνεται ερμηνεία βασικών εννοιών, περιγραφή των πιο γνωστών εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης που χρησιμοποιούν οι δημοσιογράφοι και επεξήγηση των ισχυόντων νομοθετικών προσπαθειών. Προκειμένου να γίνει μια εμπεριστατωμένη προσέγγιση, έγινε μελέτη ερευνών σχετικά με τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία, την έλλειψη νομοθετικών πράξεων για προστασία των πνευματικών δικαιώματα στα νέα έργα και τις ηθικές και μη επιπτώσεις σε τομείς όπως η δημοκρατία. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν δύο συνεντεύξεις με νομικούς εξειδικευμένους σε ζητήματα τεχνητής νοημοσύνης, με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις βλέψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του εθνικού δικαίου πάνω στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών, όταν παρεμβαίνει στην κατασκευή και ο παράγοντας της μηχανής. Τα πορίσματα αυτής της έρευνας αποτύπωσαν τις ανησυχίες των ειδικών, λόγω της έλλειψης νομοθετικών πράξεων, αλλά και την εμπιστοσύνη τους στο δίκαιο, το οποίο γίνεται προσπάθεια να εξελίσσεται και συμβαδίζει με τις νέες ανάγκες.

Λέξεις – Κλειδιά: τεχνητή νοημοσύνη, δημοσιογραφία, πνευματική ιδιοκτησία, AI Act, παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη

Abstract

This paper discusses and investigates the necessity for a copyright legal framework that protects journalists when producing projects through artificial intelligence systems. It firstly provides an interpretation of key concepts, describing the most popular AI tools used by journalists, and explaining current legislative efforts. In order to take an in-depth approach, a study of research on the applications of AI in journalism, the lack of legislation to protect copyright in new works, and the ethical and non-ethical implications in areas such as democracy. In addition, two interviews were conducted with legal experts specialised in AI issues, in order to draw conclusions about the European Union's and national law's views on the protection of authors' intellectual property when the machine factor intervenes in the construction process. The findings of this research captured the concerns of the experts, due to the lack of legislative acts, but also their confidence in the law, which is trying to evolve and keep up with new needs.

Keywords: artificial intelligence, journalism, intellectual property, AI Act, generative AI

Εισαγωγή

Η δημοσιογραφία είναι ένα κοινωνικό λειτούργημα και ως τέτοιο πρέπει να εξελίσσεται παράλληλα με τους εκάστοτε τεχνολογικούς μετασχηματισμούς. Με την έλευση του τρίτου κύματος τεχνητής νοημοσύνης, το οποίο στηρίζεται στην ευρεία ανάπτυξη της μηχανικής μάθησης, τίθενται νέα δεδομένα, που επηρεάζουν όλο το φάσμα των εργασιών και επιτάσσουν αναπροσαρμογή πολλών κανόνων και αρχών. Μία από τις νέες αυτές προκλήσεις που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης είναι και το δίκαιο των πνευματικών δικαιωμάτων, καθώς η χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης παραγωγής κειμένου, εικόνας, video διεγείρει αμφισβητήσεις σε ζητήματα όπως ποιος θεωρείται ο δημιουργός σε ένα έργο που παρεμβαίνει η μηχανή και εν τέλει ποιος έχει τα δικαιώματα χρήσης και αναπαραγωγής αυτών των δημιουργημάτων στη νέα ψηφιακή εποχή.

Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα πτυχιακή εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση της σπουδαιότητας δημιουργίας νομοθετικού πλαισίου προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας στα παραγόμενα από συστήματα τεχνητής νοημοσύνης έργα των δημοσιογράφων. Σε αυτό το πλαίσιο, γίνεται αντιληπτό ότι ο ρόλος ενός ψηφιακού δημοσιογράφου χρειάζεται επαναπροσδιορισμό ως προς τη χρήση των μέσων που χρησιμοποιεί ενώ εμπίπτουν αμφιβολίες γύρω από την προστασία του δημιουργού, όταν κατά τη διαδικασία δημιουργίας ενός άρθρου εμπλέκεται και ο παράγοντας «μηχανή». Δευτερευόντως, προβάλλονται ερωτήματα σχετικά με την ηθική υπόσταση των έργων αυτών αλλά και την επιρροή τους στη δημοκρατία, μιας και η δημοσιογραφία δημιουργεί το πλαίσιο διεξαγωγής του δημοσίου διαλόγου.

Κατά τη διάρκεια εκπόνησης αυτής της εργασίας, υπήρξαν ποικίλες αδυναμίες καθώς το ευρωπαϊκό νομοθετικό τοπίο δεν έχει ξεκάθαρες νομοθετικές πράξεις για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων στα έργα που παράγονται μέσω εργαλείων generative AI. Επιπλέον, δεν γίνεται αναφορά στα έργα δημοσιογράφων και γενικότερα στην προστασία των μέσων μαζικής ενημέρωσης από τις προκλήσεις της τεχνητής νοημοσύνης. Δεδομένου ότι είναι ένα περιβάλλον που τώρα αναπτύσσεται και δημιουργούνται συνεχώς νέες ανάγκες, αλλά και κίνδυνοι, οι μέχρι τώρα έρευνες μπορούν να προσεγγίσουν μόνο θεωρητικά το συγκεκριμένο τοπίο, χωρίς να μπορούν να προβλέψουν ή και να δώσουν σαφείς λύσεις. Σε επίπεδο Ευρώπης, γίνονται προσπάθειες επίλυσης αυτών των ζητημάτων, όμως ακόμα είναι σε πρώιμο στάδιο.

Θέτοντας ως βασικές έννοιες αυτές της «τεχνητής νοημοσύνης», της «ψηφιακής δημοσιογραφίας» και της «πνευματικής ιδιοκτησίας», δίνονται αρχικά ορισμοί και περιγραφή της σχέσης αυτών των τριών θεμάτων. Μελετάται η επικοινωνία και ο δεσμός των τριών αυτών διαφορετικών επιστημονικών πεδίων και στη συνέχεια γίνεται ενδελεχής παρουσίαση ευρέως γνωστών συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης παραγωγής κειμένου και εργαλείων από παγκόσμιους δημοσιογραφικούς οργανισμούς. Η έρευνα περιλαμβάνει τις σχετικές ενωσιακές προσπάθειες για τη δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών και εν τέλει κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης. Για το τρίτο κεφάλαιο, έγινε κριτική προσέγγιση της πρόσφατης βιβλιογραφίας, συμπεριλαμβανομένης θεωρητικών και εμπειρικών ερευνών, με σκοπό τη μελέτη των πορισμάτων αλλά των απόψεων στο ερώτημα πόσο αναγκαία είναι η ύπαρξη ενός νομοθετικού πλαισίου πνευματικής ιδιοκτησίας για την τεχνητή νοημοσύνη. Προκειμένου λοιπόν να εξαχθούν νέα δεδομένα και να αποτυπωθούν νέες απόψεις, πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα, μέσω δύο συνεντεύξεων με δικηγόρους εξειδικευμένους σε θέματα τεχνητής νοημοσύνης, οι οποίες τροφοδότησαν την έρευνα με περισσότερα στοιχεία τόσο για τις προοπτικές όσο και τους κινδύνους αυτής της τριμερούς σχέσης.

1. Θεωρητικό μέρος

1.1 Τεχνητή νοημοσύνη

Με τον όρο “Τεχνητή Νοημοσύνη”, συχνά και T.N. ή Artificial Intelligence ή AI, περιγράφουμε το επιστημονικό πεδίο που ασχολείται με τη μελέτη και τη δημιουργία έξυπνων μηχανών. Πιο συγκεκριμένα, νοήμον ορίζεται ένα σύστημα το οποίο μπορεί να σκέφτεται λογικά ή να σκέφτεται ανθρώπινα ή να πράττει λογικά ή να πράττει ανθρώπινα. Ο χαρακτηρισμός “λογικά” αναφέρεται στη μαθηματική λογική και τις σχετικές πράξεις, ενώ ο όρος “ανθρώπινα” εστιάζει στη γνωσιακή επιστήμη, το διεπιστημονικό εκείνο πεδίο που ασχολείται με την μελέτη και την κατανόηση της σκέψης, της μνήμης, της νόησης, της μάθησης και άλλων σχετικών μηχανισμών (Γιαννακόπουλος, 2020).

Προκειμένου να χαρακτηριστεί μια μηχανή ως “νοήμον”, χρήζει να περιλαμβάνει τα εξής χαρακτηριστικά, τα οποία είναι κοινές συνιστώσες με την ανθρώπινη ευφυΐα (Γιαννακόπουλος, 2020):

- Αναπαράσταση της πληροφορίας και της γνώσης
- Μνήμη
- Αντίληψη και αίσθηση
- Συμπερασμός και σχεδιασμός
- Μάθηση και ανακάλυψη
- Αυτονομία και προσαρμοστικότητα
- Επικοινωνία με ισότιμους
- Δημιουργικότητα
- Αυτεπίγνωση/ Αυτογνωσία
- Ελεύθερη βούληση

Τα δύο κυριότερα εξ αυτών χαρακτηριστικά των εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης είναι η αυτονομία, δηλαδή η ικανότητα εκτέλεσης εργασιών σε πολύπλοκα περιβάλλοντα χωρίς τη συνεχή επίβλεψη και καθοδήγηση του χρήστη, και η προσαρμοστικότητα, η ικανότητα βελτίωσης των επιδόσεων μέσω της μάθησης από την εμπειρία.

Ειδικότερα, μπορούμε να διαχωρίσουμε το συγκεκριμένο πεδίο σε τρεις κατηγορίες: την “ειδική τεχνητή νοημοσύνη”, την “γενική τεχνητή νοημοσύνη” και την “τεχνητή υπερ-νοημοσύνη”. Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στις μηχανές που

εξειδικεύονται σε μια και μόνο εργασία ενώ η δεύτερη αφορά τις μηχανές που ούτε υστερούν από τον άνθρωπο αλλά ούτε υπερτερούν αυτού. Η σημερινή τεχνολογία δραστηριοποιείται ακόμα στην “ειδική τεχνητή νοημοσύνη”, χωρίς να υπάρχουν προβλέψεις για το πότε θα είμαστε σε θέση να προχωρήσουμε στο επόμενο στάδιο. Τέλος, η “υπερ-νοημοσύνη” σχετίζεται με τις μηχανές που θα μπορούν να είναι καλύτερες από τον άνθρωπο (Γιαννακόπουλος, 2020).

1.2 Τεχνητή νοημοσύνη και δημοσιογραφία

Οι εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης αγγίζουν πλέον πληθώρα τομέων της καθημερινής μας ζωής και οι χρήσεις της σταδιακά μας γίνονται απαραίτητες. Από τον “Μέσο όρο αναμονής” στις τράπεζες μέχρι το αυτόματο παρκάρισμα και τους εικονικούς βοηθούς (λ.χ. Siri¹, Alexa²), η τεχνητή νοημοσύνη καθιστά αναγκαία την ένταξή της στις ζωές μας (Γιαννακόπουλος, 2020).

Όσον αφορά το δημοσιογραφικό κλάδο και την σχέση του με την τεχνητή νοημοσύνη, παρατηρείται ότι υπάρχει πλήθος προκλήσεων και εμποδίων που χρήζουν αντιμετώπισης, προκειμένου να υπάρξει μια αρμονική συμβίωση.

Κατ’ αρχάς, η προαναφερθείσα σύζευξη επιτρέπει τη γρηγορότερη εύρεση νέων ειδήσεων, έκτακτων γεγονότων και τάσεων. Συγχρόνως, αποτελεί πηγή έμπνευσης, εξυπηρετεί σε χρονοβόρες εργασίες όπως η απομαγνητοφώνηση, οι μεταφράσεις αλλά και η επαλήθευση ειδήσεων. Τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να παράξουν κείμενα, περιλήψεις, εικόνες, γραφήματα, video όπως και να συμβάλλουν στην διόρθωση άρθρων και την αρχισυνταξία. Τέλος, στις χρήσεις αυτές μπορούν να ενταχθούν η ανάλυση μεγάλων δεδομένων (Data Journalism) και το SEO (Search Engine Optimization) (Σωτηράκου, 2024).

Στα προτερήματα αυτής της σχέσης μπορούν να προστεθούν η ταχύτητα στην επαλήθευση και παραγωγή ειδήσεων, η βελτίωση της διάδρασης με το κοινό και των εσόδων, όπως επίσης η εύρεση μοτίβων μέσω της ανάλυσης δεδομένων αλλά και η αύξηση χρόνου για ερευνητικά ρεπορτάζ (Σωτηράκου, 2024).

Στον αντίποδα, παρατηρείται να υπάρχει μια πληθώρα προκαταλήψεων και δυσπιστίας απέναντι στη χρήση τεχνητής νοημοσύνης από τους δημοσιογράφους. Σε αυτές τις απόψεις, προστίθενται το υψηλό κόστος αγοράς ευφυιών προγραμμάτων, η απώλεια της εκδοτικής ταυτότητας και η ελλιπής εκπαίδευση και εξοικείωση με τέτοια

¹ <https://www.apple.com/siri/>

² https://www.amazon.com/b?node=21576558011&ref_=alxcom_lnm_more_btn_23

συστήματα. Εξίσου ήσσονος σημασίας ζητήματα αποτελούν οι σχετικές αμφισβητήσεις περί ηθικής και αλγοριθμικής λογοδοσίας, η παραγωγή ψευδών ειδήσεων, η παραγωγή ψευδαισθήσεων – πληροφοριών δηλαδή που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα (hallucinations) - και η ενίσχυση στερεοτύπων (bias) που συχνά παρατηρούνται στα παραγόμενα κείμενα (Σωτηράκου, 2024).

1.3 Ψηφιακή δημοσιογραφία

Η ψηφιακή δημοσιογραφία, συχνά και “διαδικτυακή δημοσιογραφία”, είναι ένα σύγχρονο είδος δημοσιογραφίας, το οποίο διανέμει υλικό ηλεκτρονικά, μέσω του διαδικτύου, και όχι μέσω έντυπου ή τηλεοπτικού υλικού. Οι ειδήσεις και τα άρθρα διανέμονται είτε αποκλειστικά είτε σε συνδυασμό με ήχο, εικόνα ή μέσω διαδραστικών μορφών όπως τα ειδησεογραφικά παιχνίδια, και διαδίδονται μέσω καναλιών των ψηφιακών μέσων. Κατά αυτόν τον τρόπο, η ψηφιακή δημοσιογραφία διαμορφώνει και διαμορφώνεται από τις νέες τεχνολογίες και πλατφόρμες και χαρακτηρίζεται από μια ολοένα και πιο συμβιωτική σχέση με το κοινό (Eldridge II et al., 2019).

1.4 Πνευματική ιδιοκτησία

Πνευματική ιδιοκτησία νοείται το δικαίωμα εκείνο το οποίο συνθέτει και οριοθετεί τον πνευματικό δημιουργό με το έργο του και το οποίο απορρέει από την έννομη τάξη. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσονται και τα συγγενή προς αυτήν δικαιώματα τα οποία λειτουργούν “σαν ενδιάμεσο όχημα προώθησης του έργου στο κοινό” (Χριστοδούλου, 2018). Δηλαδή, με το δικαίωμα αυτό προστατεύεται ο δημιουργός κατά την υλοποίηση ενός έργου και αναγνωρίζεται η ικανοποίηση των οικονομικών συμφερόντων του δημιουργού από την εκμετάλλευση του δημιουργήματός του (Καλλινίκου, 1995). Βάση του είναι το πρωτότυπο άυλο αγαθό, το οποίο μπορεί να εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, λ.χ. μουσικές συνθέσεις, θεατρικά έργα, λογοτεχνικά κείμενα, χορογραφίες, φωτογραφίες, προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή αλλά και τα παράγωγα δημιουργήματα όπως οι μεταφράσεις, οι διασκευές, οι βάσεις δεδομένων.

Το σύνολο των δικαιωμάτων αυτών, σε συνδυασμό με την βιομηχανική ιδιοκτησία, αποτελούν τις υποκατηγορίες της διανοητικής ιδιοκτησίας (άρθρο 8 §18 ν. 2557/1997). Η ιδιομορφία αυτού του δικαιώματος έγκειται στην άυλη φύση του αλλά και την διμορφία του ως ηθικού και περιουσιακού δικαιώματος συγχρόνως. Ο άυλος χαρακτήρας του δικαιώματος παραπέμπει στις ιδεαλιστικές απόψεις του Kant περί

ηθικού δικαιώματος απέναντι στον δημιουργό ως εκδήλωση του δικαιώματος της προσωπικότητας του δημιουργού, ενώ αντίθετα κατά την περίοδο της Γαλλικής Επανάστασης η πνευματική ιδιοκτησία συνδέθηκε άρρηκτα με το δικαίωμα της κυριότητας (Χριστοδούλου, 2018).

Το δικαίωμα έχει ισχύ όσα χρόνια ζει ο δημιουργός του και εβδομήντα επιπλέον χρόνια μετά το πέρας της ζωής του, που υπολογίζονται από την 1η Ιανουαρίου του έτους το οποίο έπεται του θανάτου του δημιουργού. Μετά τη λήξη της προστασίας του δικαιώματος, το Δημόσιο, και πιο συγκεκριμένα το Υπουργείο Πολιτισμού, ασκεί εξουσία επ' αυτού (ΟΠ).

Προκειμένου να προλαβαίνονται περιπτώσεις προσβολής του δικαιώματος, εκδίδονται προεδρικά διατάγματα, εκδιδόμενα ύστερα από πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, μπορεί να καθοριστούν, να επιβληθούν ή να προληφθούν σχετικές καταστάσεις.

1.7 Τεχνητή νοημοσύνη και δικαίωμα στην πνευματική ιδιοκτησία

Κρίσιμο κρίνεται το ερώτημα εάν τα μηχανήματα μπορούν να αναλάβουν κάποια ευθύνη, και κατ' επέκταση εάν νομιμοποιούμαστε να προσδώσουμε σε ένα μηχανήμα ή ένα πρόγραμμα νομική υπόσταση (Παναγοπούλου - Κουτνατζή, 2023).

Σύμφωνα με τις κλασικές περιπτώσεις, ο δημιουργός που χρησιμοποιεί κάποιο τεχνικό βοήθημα, όπως ένα πρόγραμμα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, διατηρεί εκείνος την ιδιότητα του δημιουργού του τελικού έργου, εφόσον έχει συλλάβει ο ίδιος τον βασικό σχεδιασμό του έργου (Χριστοδούλου, 2019). Με την έλευση του τρίτου κύματος τεχνητής νοημοσύνης, γεννάται το ερώτημα εάν ο δημιουργός διατηρεί την πνευματική ιδιοκτησία του έργου, στην περίπτωση που στο έργο του παρεισφρέει λογισμικό το οποίο καθιστά το τελικό έργο μη προβλέψιμο από τον ίδιο τον δημιουργό του (Χριστοδούλου, 2023).

Δεδομένου ότι δεν υπάρχει ακόμη ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο, το οποίο να ορίζει τα όρια των δυνατοτήτων των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, υπάρχει πληθώρα απόψεων για το σε ποιον ανήκει η πνευματική ιδιοκτησία στις δημιουργίες ενός ρομπότ. Αναλυτικότερα:

α) Το έργο ανήκει στον δημιουργό του ρομπότ. Η θέση αυτή έρχεται κόντρα στο γεγονός ότι η εφαρμογή των ιδεών ενός έργου δεν συνιστά παράγωγο έργο, καθώς δεν προστατεύεται η ιδέα αλλά η υλοποίηση (Χριστοδούλου, 2019).

β) Το έργο ανήκει στον δημιουργό του προγράμματος ως διανοητική, και όχι ως πνευματική ιδιοκτησία, λ.χ. ως εφεύρεση. Στην περίπτωση αυτή, η πνευματική ιδιοκτησία θα μπορούσε να ανήκει στον χρήστη ενός generative AI tool και όχι στον ίδιο τον δημιουργό. Με βάση και το άρθρο 1 παρ. 3 της Οδηγίας 91/250 και του άρθρου 6 της Οδηγίας 2006/116, τα δευτερογενή έργα θα ανήκουν στον χρήστη του αρχικού λογισμικού, εφόσον αυτός είναι που έθεσε σε λειτουργία το πρόγραμμα ώστε να παράξει ένα νέο έργο (Χριστοδούλου, 2019).

γ) Το έργο είναι συνδημιούργημα του δημιουργού και του χρήστη της δημιουργικής τεχνητής νοημοσύνης (Χριστοδούλου, 2019). Αυτό σημαίνει ότι δικαίωμα επί του τελικού δημιουργήματος έχουν και οι δύο.

δ) Το έργο καθίσταται ελεύθερο αγαθό ανήκον πλέον σε κοινή χρήση (public domain), δεδομένου ότι οι μηχανές δεν μπορούν να δημιουργήσουν πνευματικά έργα. Η πρόταση αυτή χαρακτηρίζεται ως μηδενική λύση, καθώς κανένας ουσιαστικά δεν έχει δικαίωμα πάνω στο έργο. Εφόσον το δημιούργημα δεν είναι προϊόν κάποιου φυσικού προσώπου, δεν είναι έργο αλλά ελεύθερο αγαθό που ανήκει σε όλους. Με άλλα λόγια, δεν έχουμε κάποιο ανθρώπινο δημιούργημα, αισθητό και πρωτότυπο, αρά δεν μπορούμε και να το προστατέψουμε (Χριστοδούλου, 2023).

ε) Το έργο είναι πνευματικό δημιούργημα του δημιουργικού λογισμικού, άρα η τεχνητή νοημοσύνη γίνεται δημιουργός στη θέση του δημιουργήματος (Ζέκος, 2022). Με τη θέση αυτή, αναγνωρίζεται αναλογικά ή νομοθετικά νομική προσωπικότητα στα προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης και επομένως, σύμφωνα με το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 2017 - το οποίο βέβαια καταψηφίστηκε το 2020 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο- , θα πρέπει τα αυτόνομα ρομπότ να εκλαμβάνονται ως ηλεκτρονικά πρόσωπα με υποχρέωση επανόρθωσης σε περιπτώσεις πρόκλησης ζημίας και να λαμβάνουν αυτόνομες αποφάσεις ή να έρχονται σε ανεξάρτητη αλληλεπίδραση με άλλα πρόσωπα. Στο ίδιο πλαίσιο, το εφετείο της Αγγλίας και της Ουαλίας, στην απόφαση England and Wales, έκρινε ότι μια μηχανή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί νομικά ως εφευρέτης και άρα δεν μπορεί να είναι φυσικό πρόσωπο. Αντίθετα, η Κίνα αναγνώρισε πνευματικά δικαιώματα σε δημιούργημα ρομπότ.

στ) Το αστικό δίκαιο προτείνει τη λύση του αδικαιολόγητου πλουτισμού. Η κυριότητα αποκτάται ως αδικαιολόγητος πλουτισμός από νόμιμη αιτία ή και χωρίς νόμιμη αιτία.

1.8 Ηθική υπόσταση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης

Έχοντας αναλύσει παραπάνω την φύση και τη λειτουργία των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, δημιουργείται εύλογα το ερώτημα εάν στα συστήματα αυτά μπορούμε να προσδώσουμε ηθική υπόσταση. Σε αυτό που πρέπει να σταθούμε σε αυτό το σημείο είναι στις διαφορές μεταξύ μηχανών και φυσικών οργανισμών. Αρχικά, η συμπεριφορά των συστημάτων δεν μπορεί να ελεγχθεί, όπως επίσης δεν μπορεί να πλήρως αυτοματοποιημένη, αφού η λειτουργία των μηχανών υπόκειται σε ανθρώπινες εντολές. Επιπλέον, τα μηχανικά συστήματα δεν έχουν τη δυνατότητα αναπαραγωγής ούτε τη δυνατότητα λήψης πρωτοβουλιών ούτε το στοιχείο της τυχαιότητας, γεγονός που μας οδηγεί να αναρωτηθούμε πώς πρέπει να προσδιοριστεί αυτό το νέο ξεχωριστό ηθικό status (T. K. Βιδάλης, 2017).

2. Λογισμικά τεχνητής νοημοσύνης

2.1 Εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης παραγωγής κειμένου

2.1.1 ChatGPT ³

ChatGPT

1: ChatGPT

Είναι το πιο γνωστό εργαλείο τεχνητής νοημοσύνης για παραγωγή κειμένου και όχι μόνο. Το Chat GPT υπόσχεται ότι δίνει απαντήσεις, βρίσκει έμπνευση και βοηθάει το χρήστη να γίνει πιο παραγωγικό. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για ένα Chatbot, το οποίο παράγει κείμενο που προσομοιάζεται με τη φυσική ανθρώπινη γλώσσα (Singh, S. K., Kumar, S., & Mehra, P. S., 2023). Κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 2019 και

³ <https://openai.com/index/gpt-4/>

έκτοτε βρισκόμαστε στην 4η και πιο προηγμένη έκδοση του μοντέλου. Το GPT-4 είναι πιο δημιουργικό και πιο συνεργατικό, από κάθε άλλη έκδοση, καθώς μαθαίνει πλέον και από το ύφος του χρήστη. Επιπλέον, δέχεται εικόνες ως δεδομένα ώστε να παράξει τις αντίστοιχες λεξάντες, αναλύσεις και κατηγοριοποιήσεις ενώ πλέον είναι ικανό να διαχειρίζεται πάνω από 25.000 λέξεις, επιτρέποντας εκτενέστερες συζητήσεις.

Ενώ το ChatGPT προσφέρει μια ευρεία ποικιλία εργασιών, από παραγωγή κειμένου, παραμυθιών, εικόνων, μαγειρικών συνταγών μέχρι ανάλυση επιτραπέζιων παιχνιδιών, έχει αρκετούς περιορισμούς και έχει κατηγορηθεί για πληθώρα γεγονότων. Η γλώσσα που χρησιμοποιεί έχει έντονα ρατσιστικά χαρακτηριστικά και δεδομένου ότι έχει τεράστια ποικιλία γνώσεων σε όλους τους τομείς, είναι επιρρεπές σε περιπτώσεις κατάχρησης για αρνητικό σκοπό ενώ οι γνώσεις του στη σύνταξη και τη σημασιολογία είναι πολλές φορές ανακριβείς. Επιπλέον, λόγω του τεράστιου όγκου δεδομένων που έχει, δεν μπορεί να ερμηνεύσει με ακρίβεια τι του ζητάει ο χρήστης και ενδεχομένως να δώσει ανακριβείς πληροφορίες, όπως επίσης δεν μπορεί να βοηθήσει σε προβλήματα που άπτονται της κοινής λογικής. Μεγάλο πρόβλημα έχει δημιουργηθεί στο μαθητικό και ακαδημαϊκό χώρο, δεδομένου ότι πολλοί μαθητές το χρησιμοποιούν για να απαντήσουν ευκολότερα σε διαγωνίσματα αλλά ακόμα και να συντάξουν ολόκληρες εργασίες, περιορίζοντας έτσι τις δυνατότητες κάθε ατόμου (Singh, S. K., Kumar, S., & Mehra, P. S., 2023). Τέλος, κορυφαίο ζήτημα πλέον αποτελεί το θέμα της πνευματικής ιδιοκτησίας των έργων που παράγονται μέσω Chat GPT καθώς δεν είναι ξεκάθαρα τα όρια μεταξύ δημιουργού και κατασκευαστή.

2.1.2 Gemini ⁴

2: Gemini Google

Η Google κυκλοφόρησε το 2023 το δικό της εργαλείο AI για παραγωγή κειμένου, το Google Bard AI, το οποίο μπορεί να αλληλεπιδρά με τον χρήστη, παρομοίως με το Chat GPT, και το οποίο τροφοδοτείται από το LaMDA (Language

⁴ <https://gemini.google.com/app>

Model for Dialogue Applications). Μια από τις μεγάλες διαφορές του με το αντίστοιχο πρόγραμμα της Open AI είναι ότι αποθηκεύει και τα πιο πρόσφατα δεδομένα, ενώ αποφεύγει να συνάγει σε συμπεράσματα (Singh, S. K., Kumar, S., & Mehra, P. S., 2023).

Το 2024 εγκαινιάστηκε με μεγάλη εξίσου επιτυχία το ανανεωμένο Gemini, “μια οικογένεια μοντέλων AI πολυτροπικής απεικόνισης”, τα οποία επεξεργάζονται και κατανοούν ταυτόχρονα κείμενο, εικόνες, video, κώδικα και άλλα («Η Καθημερινή», 2024). Το νέο μοντέλο υπόσχεται ότι έχει τη δυνατότητα ακόμα και να βαθμολογεί ασκήσεις φυσικής, ενώ η Google δηλώνει ότι μπορεί να εκτελέσει εργασίες που δεν έχουν καταφέρει τα υπάρχοντα μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης (CNN Greece, 2023).

2.1.3 Jasper⁵

3: Jasper

Το Jasper είναι ένα εργαλείο AI για ανάπτυξη ψηφιακών εκστρατειών marketing και κάθε είδους εργασίας σχετίζεται με το marketing. Προσφέρει στους χρήστες τη δυνατότητα να παράγει αυτόματα στατιστικά, να μεταφράζει από διάφορες γλώσσες, να επεξεργάζεται εικαστικά, να χαράζει τη στρατηγική μιας εταιρείας αλλά και να βοηθάει στο SEO και το Social Media Marketing. Επιπλέον, διαθέτει πληθώρα εκπαιδευτικών άρθρων για εκμάθηση του AI και της εφαρμογής του στο marketing.

2.1.4 Sudowrite⁶

4: Sudowrite

Πρόκειται για ένα εργαλείο δημιουργικής γραφής μέσω τεχνητής νοημοσύνης. Το SUDOWRITE μπορεί να γράψει ένα μυθιστόρημα σε μια εβδομάδα, αναλύοντας τους χαρακτήρες και την πλοκή όπως έχει ορίσει ο χρήστης στις οδηγίες. Επιπλέον,

⁵ <https://www.jasper.ai/>

⁶ <https://www.sudowrite.com>

έχει τη δυνατότητα να ξαναγράψει ο χρήστης όσες φορές θέλει το ίδιο θέμα, μέχρι να φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα ενώ δίνει σε πραγματικό χρόνο σχόλια για την πλοκή και την ανάπτυξη των χαρακτήρων. Μέσω της συνεργασίας με το Canva, καθιστά εύκολη και την εικονογράφηση της ιστορίας.

2.1.5 Anyword⁷

5: Anyword

Το Anyword είναι μια πλατφόρμα δημιουργικής γραφής AI για ομάδες marketing. Το συγκεκριμένο εργαλείο μπορεί να προβλέψει την απόδοση του περιεχομένου σε κάθε εμπορική καμπάνια αλλά και να κάνει λεπτομερή ανάλυση αυτού, ώστε να βελτιώσει τις επιδόσεις και να ενισχύσει τη δέσμευση με το κοινό σε όλα τα κανάλια επικοινωνίας. Επίσης, μέσω αυτής της πλατφόρμας, ο χρήστης μπορεί να διαχειριστεί την επικοινωνία, το ύφος αλλά και την στόχευση της καμπάνιας, διασφαλίζοντας συνοχή σε όλο το περιεχόμενο που παράγεται. Το Anyword συνεργάζεται και με άλλες πλατφόρμες AI, όπως το Chat GPT, Notion, Google Gemini, για να μεγιστοποιήσει τις αποδόσεις του.

2.1.6 Grammarly⁸

6: Grammarly

Το Grammarly παρέχει έναν βοηθό γραφής, ο οποίος με την βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης, μπορεί να βοηθήσει τον χρήστη να βρει νέες ιδέες και να κρατήσει μια σταθερή κατάσταση στη ροή της γραφής. Η πλατφόρμα είναι ευέλικτη και σχεδιασμένη να γράφει με το ύφος κάθε χρήστη, ενώ έχει την ικανότητα να συνοψίζει τα email και να δίνει απαντήσεις, χρησιμοποιώντας προτροπές που αρμόζουν στο κάθε μήνυμα. Επιπλέον, είναι χρήσιμη στο χτίσιμο ενός brand καθώς μπορεί να παράξει, με το ανάλογο στυλ, οποιοδήποτε κείμενο σε ελάχιστο χρόνο.

⁷ <https://anyword.com/>

⁸ <https://www.grammarly.com/ai-writing-assistant>

2.1.7 QuillBot⁹

7: QuillBot

Το QuillBot είναι μια πλατφόρμα AI με στόχο την ενίσχυση της γραφής και την αύξηση της παραγωγικότητας, χωρίς να μειώνει την αυθεντικότητα του κειμένου. Προτείνει ιδέες για αναβάθμιση των ιδεών, βελτίωση του τρόπου γραφής, στον μικρότερο δυνατό χρόνο, προκειμένου να βοηθάει τον χρήστη να τελειώνει τα γραπτά του μέσα στα απαιτούμενα deadlines, αλλά επίσης τακτοποιεί τη σειρά των emails και διορθώνει τα τυπογραφικά λάθη. Το QuillBot μπορεί να κάνει παράφραση και μετάφραση, γραμματικό έλεγχο, να παράξει περιλήψεις, να ελέγξει για λογοκλοπή αλλά και για χρήση άλλων AI εφαρμογών, να βοηθήσει στη συνεχόμενη γραφή και να δημιουργήσει παραπομπές.

2.1.8 The Wordsmith¹⁰

8: The Wordsmith

Πρόκειται για μια ακόμη πλατφόρμα για marketing AI, η οποία υπόσχεται βοήθεια σε όλο τον δημιουργικό κύκλο μιας εκστρατείας. Η εφαρμογή είναι εκπαιδευμένη να επεξεργάζεται όλες τις ειδήσεις σε πραγματικό χρόνο αλλά και τα Google SERPs. Με τη χρήση του ToneArchitect, διαμορφώνει το ύφος των κειμένων ώστε να ταιριάζει στο κάθε brand, ώστε να πετυχαίνει την καλύτερη αλληλεπίδραση με το κοινό.

⁹ <https://quillbot.com/>

¹⁰ <https://www.thewordsmith.ai/product>

2.1.9 Meltemi

Είναι το πρώτο ανοιχτό μεγάλο γλωσσικό μοντέλο για την ελληνική γλώσσα, κατασκευασμένο από το Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου του Ερευνητικού Κέντρου Αθηνά. Το συγκεκριμένο εργαλείο καταλαβαίνει και παράγει κείμενα στα ελληνικά, καθώς έχει εκπαιδευτεί σε ένα μεγάλο σώμα ελληνικών κειμένων υψηλής ποιότητας, σε υποδομές υπολογιστικού νέφους της Amazon (ILSP, 2024).

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το πρόγραμμα θα δίνει ασφαλείς και ακίνδυνες απαντήσεις, το “ΙΕΛ/ΕΚ Αθηνά” χρησιμοποίησε ένα χειροκίνητα δημιουργημένο ελληνικό σύνολο δεδομένων, με πολλά και διαφορετικά παραδείγματα. Για την αξιολόγηση των κειμένων, χρησιμοποιεί πάνω από 5 διαφορετικά συστήματα, όπως ARC Greek, Truthful QA Greek, Medical MCQA (ILSP, 2024).

2.2 Εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης για δημοσιογράφους

2.2.1 News Tracer (Reuters)

Το News Tracer είναι ένα εργαλείο τεχνητής νοημοσύνης, το οποίο έχει αναπτυχθεί στο πρακτορείο ειδήσεων του Reuters και είναι σχεδιασμένο να παράγει πλήρως αυτοματοποιημένα ροή ειδήσεων. Ο αλγόριθμος λειτουργεί χρησιμοποιώντας αντλώντας δεδομένα από το X (πρώην Twitter), τα οποία τα ταξινομεί στις αντίστοιχες κατηγορίες, προσθέτει σχετικά σχόλια και αναρτά τις ειδήσεις, χωρίς καμία χειροκίνητη παρέμβαση. Από την έρευνα που έγινε, είναι γεγονός πως στο X εντοπιζόταν υλικό προτού προλάβει να γίνει γνωστό στα ειδησεογραφικά μέσα ενημέρωσης, με αποτέλεσμα το Tracer να παράγει περιεχόμενο σε με ανταγωνιστική ταχύτητα.

Ο αλγόριθμος είναι σχεδιασμένος να εντοπίζει από 12+ εκατομμύρια tweets την ημέρα αυτά που μοιάζουν με ειδήσεις και στη συνέχεια να δημιουργεί τίτλους και τη ροή της είδησης, βάσει των προτύπων των δημοσιογράφων του Reuters, την επικαιρότητα και την αληθοφάνεια. Δεδομένου ότι, το σύστημα χρησιμοποιεί αλγόριθμους μηχανικής μάθησης που μπορούν να ελέγχουν για fake news, η είδηση διανέμεται σε όλα τα κανάλια του πρακτορείου.

Σε γενικές γραμμές, το Tracer είναι εργαλείο που βοηθάει στον εντοπισμό έκτακτων γεγονότων, όπως φυσικές καταστροφές, ατυχήματα, πορείες, αλλά υστερεί σε προγραμματισμένα θέματα που απαιτείται τυχόν πρόβλεψη, λ.χ. αποτελέσματα

εκλογών. Χρήζει ωστόσο βελτίωσης ο αλγόριθμος διάψευσης φημών, καθώς ενδεχομένως να αναπαραχθούν πολωτικές απόψεις (Liu, 2017).

2.2.2 The Bulletin (Bloomberg)

Η ερευνητική ομάδα καινοτομίας BHIVE, χρησιμοποιώντας αλγόριθμους επεξεργασίας φυσικής γλώσσας (NLP), δημιούργησε για λογαριασμό του δικτύου Bloomberg, το “The Bulletin”. Πρόκειται για μια εφαρμογή για κινητά, η οποία γράφει τις σημαντικότερες ειδήσεις της επικαιρότητας της δεδομένης στιγμής, παρέχοντας μια περίληψη των τριών κορυφαίων ιστοριών, με τρόπο που μπορεί να διαβαστεί σε λιγότερο από ένα λεπτό.

Ο συγκεκριμένος αλγόριθμος αντλεί δεδομένα από το δίκτυο 2.700 δημοσιογράφων και αναλυτών του Bloomberg σε περισσότερες από 120 χώρες και αναπαράγει τις πιο σημαντικές ειδήσεις. Για κάθε είδηση, παράγει μια περίληψη σε μια πρόταση ώστε να γίνει κατανοητό από το χρήστη το πραγματικό περιεχόμενο του άρθρου (Bloomberg Media, 2018).

2.2.3 Cyborg (Bloomberg)

Πρόκειται για ένα εργαλείο T.N., το οποίο είναι ικανό να συλλέγει μεγάλο όγκο δεδομένων, κυρίως από οικονομικές αναφορές και ειδήσεις, και στη συνέχεια συντάσσει σχετικά άρθρα και εκθέσεις κερδών εταιρειών. Επιπλέον, χρησιμοποιείται για την κάλυψη μικρών αθλητικών αγώνων αλλά και για την πρόβλεψη των επιδόσεων των εταιρειών καθώς και πιθανών μελλοντικών ευκαιριών (Peiser, 2019).

2.2.4 Heliograf (The Washington Post)

Η καινοτομία του Heliograf βρίσκεται στην αυτοματοποιημένη τεχνολογία που χρησιμοποιεί η The Washington Post προκειμένου να παράξει ιστορίες για γεγονότα όπως οι εκλογές και μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις. Αυτή η τεχνολογία θα είναι επίσης σε θέση να επεξεργάζεται έναν συνδυασμό διαφορετικών πηγών δεδομένων, όπως αριθμούς εγκλημάτων και ακινήτων, να προσαρμόζει ιστορίες ανάλογα με τις μεμονωμένες ενέργειες των χρηστών και να βοηθά στην αναζήτηση ανωμαλιών στα δεδομένα για να ειδοποιεί τους δημοσιογράφους για μια πιθανή ιστορία (WashPostPR, 2016).

Το Heliograf αξιοποιήθηκε στις εκλογές του 2020 για να παρουσιάσει τα εκλογικά αποτελέσματα, μέσω τεχνητής νοημοσύνης, μέσα από μια σειρά podcasts της

Post. Με τη βοήθεια του Heliograph, τα ηχητικά αποτελέσματα των εκλογών προστίθενται αυτόματα στο αντίστοιχο πολιτικό podcast και διαβάζονται από έναν φωνητικό βοηθό τεχνητής νοημοσύνης. Οι ακροατές μπορούν να ακούσουν εξατομικευμένα αποτελέσματα ανά πολιτεία προσαρμοσμένα στην τοποθεσία τους (WashPostPR, 2020).

Το παρόν εργαλείο χρησιμοποιήθηκε επιτυχώς και στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Ρίο (2016) και σκοπό είχε να δημιουργεί αυτόματα σύντομες ενημερώσεις για τους αναγνώστες, να ενημερώνει για το ημερήσιο πρόγραμμα εκδηλώσεων, την απονομή μεταλλίων αλλά και ειδοποιήσεις 15 λεπτά πριν την έναρξη εκδηλώσεων μεταλλίων. Οι ενημερώσεις αυτές αναρτώνταν στο Twitter account της Post, στο live blog, στο bot του Messenger (WashPostPR, 2016).

2.2.5 Oriel (BBC)

Το Oriel του BBC είναι ένα εργαλείο αποτελεσματικής αναζήτησης εικόνων, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των φωτογραφιών που χρησιμοποιούν οι δημοσιογράφοι και την μείωση χρόνου εύρεση αυτών. Με το παρόν μοντέλο, η διαδικασία επιλογής εικόνων γίνεται ευκολότερη καθώς κάνει τις σχετικές εικόνες πιο εύκολα ανιχνεύσιμες, δεδομένου ότι χρησιμοποιεί τελευταίας τεχνολογίας μοντέλα μηχανικής μάθησης. Επιπλέον, διευκολύνει την πρόσβαση και τον διαμοιρασμό των εικόνων μέσα στην αίθουσα σύνταξης, ενώ αυτοματοποιεί την αναζήτηση πρόσφατων φωτογραφιών για συγκεκριμένες ιστορίες, προκειμένου να μειώνεται ο χρόνος αναζήτησης από τους ίδιους τους δημοσιογράφους.

Το συγκεκριμένο εργαλείο χρησιμοποιεί την τεχνολογία του Amazon Web Services και ουσιαστικά χρησιμοποιώντας μοντέλα μηχανικής μάθησης, αναλύει το περιεχόμενο κάθε εικόνας ώστε να δημιουργηθούν τα απαραίτητα χαρακτηριστικά σε ένα ευρετήριο αναζήτησης (BBC, 2021).

2.2.6 Salco (BBC)

Πρόκειται για ένα εργαλείο παραγωγής ημι-αυτόματων τοπικών ειδήσεων σχετικά με τα αποτελέσματα των εκλογών, τις επιδόσεις του NHS κ.α. Είναι η πρώτη απόπειρα του BBC να φέρει μηχανικά γραμμένη δημοσιογραφία στο κοινό, ήδη από το 2018.

Το Salco είναι η προσπάθεια του BBC να φέρει στο φως ανείπωτες ιστορίες που μπορούν να αντληθούν εν μέρει από δημόσια δεδομένα, είτε πρόκειται για

εκλογικά αποτελέσματα, είτε για στοιχεία εγκληματικότητας, είτε για στατιστικά στοιχεία επιδόσεων του NHS. Τέτοιες ιστορίες είναι πιο εύκολο να γίνονται ημι-αυτοματοποιημένα, χωρίς να δεσμεύεται ο χρόνος των τοπικών δημοσιογράφων (BBC, 2019).

2.2.7 The Juicer (BBC)

Το Juicer λαμβάνει μεγάλο όγκο ειδήσεων, το κατηγοριοποιεί αυτόματα και παράγει ένα πλήρως εξοπλισμένο API για πρόσβαση σε αυτό το περιεχόμενο και τα δεδομένα. Στην ουσία, συγκεντρώνει άρθρα από το BBC και άλλους ειδησεογραφικούς ιστότοπους, τα οποία αναλύει αυτόματα και τα διαχωρίζει σε 4 μεγάλες κατηγορίες: άνθρωποι, τόποι, οργανισμοί, πράγματα. Εφόσον το πρόγραμμα έχει επεξεργαστεί τόσο το ακατέργαστο κείμενο, όσο και τα μεταδεδομένα, επισημαίνει τα επιμέρους χαρακτηριστικά, καθιστώντας τας αναζητήσιμα και χρήσιμα για ανάλυση τάσεων.

Τον Οκτώβριο του 2015, το Juicer παρακολουθούσε περίπου 850 ροές RSS από διεθνή, εθνικά και τοπικά ειδησεογραφικά πρακτορεία. Το περιεχόμενο που καταναλώνει προέρχεται αποκλειστικά από ειδησεογραφικά μέσα, με δωρεάν περιεχόμενο, για να μπορεί να προσφέρεται και δωρεάν στους χρήστες. Ωστόσο, το εργαλείο αυτό σταμάτησε να λειτουργεί το 2018 (BBC, 2015).

2.2.8 The Guardian's Tool (The Guardian & Agence France Presse)

Πρόκειται για μια προσπάθεια του The Guardian, σε συνεργασία με άλλες παγκόσμιες εφημερίδες, να διδάξουν μια μηχανή να καταλαβαίνει τι είναι ένα απόσπασμα, ώστε να κάνει την αντίστοιχη αντιστοίχιση με τη σωστή πηγή. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν αίθουσες σύνταξης από την Ευρώπη, την Αφρική και τη Μέση Ανατολή και για την εκπαίδευση του μοντέλου χρησιμοποιήθηκαν το Prodigy, για να γίνει γρήγορη και αποτελεσματική επισήμανση των δεδομένων εκπαίδευσης, και η Spacy για επεξεργασία φυσικής γλώσσας.

Μαζί με το AFP, οι δημοσιογράφοι της The Guardian σχολίασαν χειροκίνητα περισσότερα από 800 άρθρα και τα ταξινόμησαν με τρία βασικά κριτήρια: το περιεχόμενο, την πηγή και ένα χαρακτηριστικό ρήμα ή φράση (Morris A., Schammel M., Vissens A., 2021).

2.2.9 Quakebot (Los Angeles Times)

Το Quakebot είναι μια εφαρμογή λογισμικού της εφημερίδας Los Angeles Times με σκοπό την ταχύτερη αναφορά των τελευταίων σεισμών. Το πρόγραμμα συλλέγει όλες τις ανακοινώσεις για σεισμούς από το Γεωλογικό Ινστιτούτο των ΗΠΑ και εφόσον πληρούνται τα κριτήρια που έχουν οριστεί, δημιουργεί αυτόματα ένα σχέδιο άρθρου. Στη συνέχεια, ειδοποιείται η αίθουσα σύνταξης, και εάν ο συντάκτης κρίνει το δημοσίευμα αξιόλογο, το ρεπορτάζ δημοσιεύεται. Η εφαρμογή τροφοδοτείται και συντηρείται από το τμήμα δεδομένων και γραφικών των Times (Los Angeles Times, 2024).

2.2.10 Voitto (YLE News Watch)

Η εφαρμογή Voitto είναι ο πρώτος έξυπνος βοηθός ειδήσεων που εμφανίζει απευθείας στην οθόνη κλειδώματος όλες τις τελευταίες ειδήσεις. Με την ενεργοποίηση των ειδοποιήσεων από το Android κινητό, το Voitto αρχίζει να προτείνει ενδιαφέρουσες ιστορίες με βάση το περιεχόμενο που καταναλώνει ο χρήστης, χωρίς να χρειάζεται να ανοίξει την ίδια την εφαρμογή “NewsWatch” (Koponen J., 2018).

2.2.11 Arria NLG (ARRIA)¹¹

Το εργαλείο αυτό μετατρέπει μεγάλα ακατέργαστα δεδομένα σε κείμενο, σε ταχύτητα και κλίμακα μηχανής. Το παρόν μοντέλο παράγει αφηγήσεις, συνδυάζοντας Generative AI με τα Arria Studio, Arria Author και Arria Answers. Το Arria Studio, ένα βασικό εργαλείο μετατροπής δεδομένων σε κείμενο, μετατρέπει δομημένα δεδομένα σε διεισδυτικές αφηγήσεις. Το Arria Author επιτρέπει τη δημιουργία πλαισίου από τον άνθρωπο ή από γλωσσικό μοντέλο. Το Arria Answers αξιοποιεί το Studio και τα γλωσσικά μοντέλα για την ερμηνεία ερωτημάτων και την παροχή σύντομων, βασισμένων στα δεδομένα, απαντήσεων. Η αρχιτεκτονική της πλατφόρμας επιτρέπει στους πελάτες να επιλέγουν και να συνδυάζουν στοιχεία ανάλογα με τις περιπτώσεις χρήσης της, καθιστώντας την μια ισχυρή και ευέλικτη λύση Generative AI.

Τα πλεονεκτήματα του συγκεκριμένου εργαλείου είναι ότι προσφέρει αυτοματοποιημένες αφηγήσεις και διαδικασίες, σε ελεγχόμενο περιβάλλον, με μειωμένο κόστος και αναλυτική αυτοεξυπηρέτηση, μέσα σε λίγα λεπτά.

¹¹ <https://www.arria.com>

2.2.12 United Robots¹²

Στόχος της United Robots είναι η ενίσχυση των εκδοτών επαρχιακών ειδήσεων. Χρησιμοποιώντας μοντέλα φυσικής γλώσσας, παράγει αυτοματοποιημένα άρθρα από μεγάλα σύνολα δεδομένων, με αποτέλεσμα οι δημοσιογράφοι να έχουν χρόνο να καλύπτουν περισσότερα θέματα, σε περισσότερες γεωγραφικές περιοχές, προσεγγίζοντας περισσότερους αναγνώστες.

Η καινοτομία αυτού του μοντέλου έγκειται στο ότι ο κάθε εκδότης που το αγοράζει ορίζει τον οδηγό στυλ των κειμένων ώστε να ταιριάζουν στο ύφος της εκάστοτε εφημερίδας αλλά παράλληλα το πρόγραμμα έχει ρυθμιστεί έτσι ώστε να μην επαναλαμβάνει κανέναν δεδομένο συνδυασμό και το κάθε κείμενο να είναι μοναδικό.

2.2.13 Trint¹³

Πρόκειται για μια πλατφόρμα η οποία αξιοποιεί την αυτοματοποιημένη αναγνώριση ομιλίας (ASR) και την επεξεργασία φυσικής γλώσσας (NLP) και μετατρέπει τον ήχο σε κείμενο. Η τεχνολογία που διαθέτει επιτρέπει τη ζωντανή μεταγραφή σε περισσότερες από 40 γλώσσες και συνδέεται άμεσα με Dropbox και Google Drive, βοηθώντας την αποτελεσματική πρόσβαση στα αρχεία και τις εφαρμογές που χρησιμοποιεί ο χρήστης περισσότερο.

3. Ενωσιακές κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ήδη από το 2018, προσπαθεί μέσω ψηφισμάτων, κατευθυντήριων γραμμών και κανονισμών να ορίσει διατάξεις σχετικά με τη δεοντολογία, την πολυπλοκότητα, την ευθύνη, το ύψος του κινδύνου και τη διασφάλιση των πνευματικών δικαιωμάτων στα εργαλεία και τα έργα Τεχνητής Νοημοσύνης. Τον Οκτώβριο του 2020 ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μια σειρά τέτοιων ψηφισμάτων, ενώ το 2021 ακολούθησαν ψηφίσματα σχετικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη σε ποινικές υποθέσεις, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τον οπτικοακουστικό τομέα. Εξάλλου, μια από τις πολιτικές δεσμεύσεις της προέδρου Ursula von der Leyen, στο πλαίσιο του προγράμματος Επιτροπή 2019-2024 “Μια

¹² <https://www.unitedrobots.ai>

¹³ <https://trint.com>

Ένωση που επιδιώκει περισσότερα”, είναι μια συντονισμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση στις επιπτώσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης σε αξιακό και ανθρώπινο επίπεδο.

3.1 Κατευθυντήριες γραμμές δεοντολογίας για αξιόπιστη Τεχνητή Νοημοσύνη - Ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για την Τεχνητή Νοημοσύνη (Συσταθείσα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή)

Ο παρών κατάλογος κατευθυντήριων γραμμών δημοσιεύτηκε στις 18/12/2018 και στόχο έχει την προαγωγή της αξιοπιστίας της Τεχνητής Νοημοσύνης. Κύριο μέλημα της ΟΕΥΕ είναι η προάσπιση της “αξιόπιστης ΤΝ”, η οποία έχει τρία βασικά χαρακτηριστικά:

- θα πρέπει να είναι σύννομη, δηλαδή τηρεί όλες τις εφαρμοστέες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις
- θα πρέπει να είναι δεοντολογική, δηλαδή να εξασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις δεοντολογικές αρχές και αξίες
- θα πρέπει να είναι στιβαρή, τόσο από τεχνικής όσο και από κοινωνικής άποψης, καθώς, ακόμα και όταν υπάρχει καλή θέληση, τα συστήματα ΤΝ μπορεί να προκαλέσουν ακούσια βλάβη

Στόχος είναι να καλλιεργηθεί στους Ευρωπαίους πολίτες η νοοτροπία μιας αξιόπιστης τεχνητής νοημοσύνης, στο πλαίσιο της οποίας όλοι θα επωφελούνται από τα προγράμμά της και η οποία θα σεβέται τα θεμελιώδη δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

3.2 Λευκή Βίβλος - Τεχνητή Νοημοσύνη: Η ευρωπαϊκή προσέγγιση της αριστείας και της εμπιστοσύνης

Η Λευκή Βίβλος υπογράφηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 19/02/2020 και στόχος έχει την ανάπτυξη μιας πολιτικής η οποία θα επιτρέπει την αξιόπιστη και ασφαλή ανάπτυξη της ΤΝ, με γνώμονα τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αξίες της ΕΕ.

Δομικά στοιχεία αυτής είναι η δημιουργία ενός “οικοσυστήματος αριστείας”, το οποίο θα κινητοποιεί τους κατάλληλους πόρους ώστε να γίνεται πρόοδος σε όλους τις επιχειρήσεις, μικρές και μεγάλες αλλά και την έρευνα και την καινοτομία. Επιπλέον, η Λευκή Βίβλος στοχεύει στη δημιουργία ενός “οικοσυστήματος εμπιστοσύνης”,

υποστηρίζοντας μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης με μια ανθρωποκεντρική TN, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές δεοντολογίας που εκπονήθηκαν από την ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για την TN.

Ωστόσο, στην παρούσα πρόταση της Επιτροπής δεν γίνεται λόγος για προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων στα έργα που παράγονται μέσω συστημάτων TN.

3.3 Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (Πράξη για την Τεχνητή Νοημοσύνη) και για την τροποποίηση ορισμένων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της Τεχνητής Νοημοσύνης και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα αυτής στις εταιρείες και την ευρωπαϊκή οικονομία. Για αυτό και δεσμεύεται να καταβάλλει τις απαραίτητες προσπάθειες ώστε να δημιουργηθεί μια ισορροπημένη σχέση, να διατηρηθεί η ευρωπαϊκή τεχνολογική πρωτοπορία και να διασφαλιστούν τα θεμελιώδη δικαιώματα και αξίες της Ένωσης.

Η παρούσα πρόταση, η οποία δημοσιεύτηκε στις 21/04/2021, προσβλέπει στην ανάπτυξη ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, προτείνοντας ένα νομικό πλαίσιο για αξιόπιστη χρήση της τεχνητής Νοημοσύνης. Οι κανονισμοί της Ένωσης, θα πρέπει να είναι ανθρωποκεντρικοί, ώστε οι πολίτες να νιώθουν ασφάλεια με την χρήση συστημάτων νέων τεχνολογιών, και να στηρίζουν τον στόχο για μια ηγετική παγκόσμια θέση στην ανάπτυξη ασφαλούς, αξιόπιστης και δεοντολογικής Τεχνητής Νοημοσύνης. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή προωθεί το εξής κανονιστικό πλαίσιο, με τους ακόλουθους επιμέρους στόχους:

- να διασφαλιστεί ότι τα διαθέσιμα συστήματα TN είναι ασφαλή και ακολουθούν την ισχύουσα νομοθεσία για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αξίες της ΕΕ
- να διασφαλιστεί ασφάλεια δικαίου προς διευκόλυνση των επενδύσεων και της καινοτομίας στο χώρο της TN

- να ενισχυθεί η αποτελεσματική επιβολή της ισχύουσας νομοθεσίας και η διακυβέρνηση όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις απαιτήσεις ασφάλειας που εφαρμόζονται στα εργαλεία TN
- να διευκολυνθεί η ανάπτυξη ενιαίας αγοράς, για νόμιμα, ασφαλή και αξιόπιστα συστήματα TN
- να προληφθεί ο κατακερματισμός της αγοράς

Για την επίτευξη των παραπάνω, η παρούσα πρόταση παρουσιάζει μια ισορροπημένη προσέγγιση για την TN, η οποία περιορίζεται στις μικρότερες δυνατές απαιτήσεις για την αντιμετώπιση των κινδύνων και των προβλημάτων που τυχόν γεννά η TN, χωρίς όμως να περιορίζει και να παρεμποδίζει αδικαιολόγητα την τεχνολογική ανάπτυξη και χωρίς να αυξάνεται δυσανάλογα με άλλον τρόπο το κόστος της διάθεσης λύσεων TN στην αγορά. Το νομικό πλαίσιο που θεσπίζεται, περιλαμβάνει ευέλικτους μηχανισμούς, και οι προτεινόμενοι κανόνες θα επιβληθούν μέσω ενός συστήματος διακυβέρνησης, σε επίπεδο κρατών-μελών, και ενός μηχανισμού συνεργασίας σε ενωσιακό επίπεδο με τη σύσταση του “Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Τεχνητής Νοημοσύνης”. Για τη διασφάλιση της πολιτικής ανεξαρτησίας του, ο κανονισμός προβλέπει να παραχωρεί περισσότερη αυτονομία σε αυτό και να εγγυάται την ικανότητά του να δρα αυτοβούλως.

Η παρούσα πρόταση αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης ολοκληρωμένης σειράς μέτρων για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν από τη χρήση TN. Για αυτό, με αυτό τον τρόπο, διασφαλίζεται η συνέπεια και η συμπληρωματικότητα με άλλες υπό εξέλιξη ή ισχύουσες πρωτοβουλίες της Επιτροπής που στοχεύουν στην αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων. Θεσπίζεται έτσι ένα συνεκτικό, αποτελεσματικό και ασφαλές οικοσύστημα μέσα στο οποίο τα συστήματα TN αναπτύσσονται με τρόπο που σέβονται τα δικαιώματα των πολιτών και κερδίζουν την εμπιστοσύνη τους, συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό της Ευρώπης την επόμενη δεκαετία. Η προώθηση της καινοτομίας, στο πλαίσιο της TN, πρέπει να συνδέεται με την πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων, τη σχετική οδηγία για τα ανοιχτά δεδομένα και άλλες πρωτοβουλίες της ενωσιακής πολιτικής για τα δεδομένα, που θα καθιερώσει αξιόπιστους μηχανισμούς και υπηρεσίες για την περαιτέρω χρήση, την κοινοχρησία και τη διασύνδεση δεδομένων που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη υψηλής ποιότητας μοντέλων TN που βασίζονται σε δεδομένα.

3.4 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την Τεχνητή Νοημοσύνη (AI ACT)

Πρόκειται για την τελευταία και πιο ολοκληρωμένη νομοθετική πράξη της ΕΕ για ρύθμιση της τεχνητής νοημοσύνης. Επιπλέον, αποτελεί την πρώτη πλήρη προσπάθεια, σε παγκόσμιο επίπεδο, που στοχεύει στην αντιμετώπιση των κινδύνων για την υγεία, την ασφάλεια, το περιβάλλον, τα θεμελιώδη δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Η παρούσα πράξη, εν συνεχεία κανονισμός, διαχωρίζει τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, ανάλογα με το βαθμό επικινδυνότητάς τους, και εφαρμόζεται τόσο σε δημόσιους όσο και ιδιωτικούς φορείς εντός και εκτός ΕΕ, εφόσον το εκάστοτε πρόγραμμα διατίθεται στην αγορά της ΕΕ ή μπορεί να επηρεάσει τους κατοίκους των κρατών-μελών.

Στα πλαίσια του AI ACT γίνεται αναφορά και στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων. Πιο συγκεκριμένα, οι πάροχοι μοντέλων ΑΙ πρέπει να συμμορφώνονται με το ενωσιακό δίκαιο περί πνευματικής δικαιοσύνης, εφόσον αυτά διατίθενται στην αγορά, ανεξαρτήτως την τοποθεσία ανάπτυξης του αλγορίθμου, ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξει άνιση μεταχείριση. Επιπλέον, υποχρεώνονται πλέον να δημοσιοποιούν περιληπτικά τις κύριες πηγές και τα δεδομένα με τα οποία εκπαιδεύσαν τα μοντέλα, για να μπορούν να προστατεύσουν τα πνευματικά δικαιώματα των έργων και να ενισχυθεί η διαφάνεια των διεργασιών. Η νεοσυσταθείσα “Υπηρεσία Τεχνητής Νοημοσύνης” θα είναι υπεύθυνη για το εάν οι πάροχοι τηρούν τα προαναφερθέντα, χωρίς να αξιολογούν τα δεδομένα εκπαίδευσης, αλλά τη δημοσιοποίηση της εκάστοτε περίληψης, η οποία διαφέρει ανάλογα με το μέγεθος και τον τύπο του παρόχου. Τέλος, όσον αφορά τα ΜΜΕ, θα υπάρξουν ειδικές ρυθμίσεις ώστε να μην επιβαρύνονται με υπερβολικό κόστος.

Ωστόσο, δεν διευκρινίζεται ούτε στον παρόν κανονισμό τι συμβαίνει με τα πνευματικά δικαιώματα των έργων που παράγονται μέσω ΑΙ και ποιος εν τέλει θεωρείτε δημιουργός.

4. Επισκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας

4.1 Η οπτική των δημοσιογράφων για τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης

Πρόκειται για μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το 2019 έως το 2021 σε ΗΠΑ, Αγγλία, Γερμανία και Ισπανία και συμμετείχαν 15 δημοσιογράφοι, ακαδημαϊκοί του κλάδου των ΜΜΕ και ειδικοί ΑΙ, με απώτερο στόχο την ανάλυση της εφαρμογής τεχνητής νοημοσύνης στα newsroom.

Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας (Noain Sánchez, A. 2022) έδειξαν ότι οι συνεντευξιαζόμενοι συμφώνησαν ότι οι περιοχές εφαρμογής ΑΙ στην δημοσιογραφία αφορούν την παραγωγή κειμένου, την σύνδεση του εκάστοτε περιεχομένου με άλλα αντίστοιχα, την δυνατότητα ανάλυσης και επεξεργασίας μεγάλου όγκου δεδομένων, την αναγνώριση λόγου μίσους και ακατάλληλου περιεχομένου αλλά και τη διευκόλυνση σε περιπτώσεις απομαγνητοφώνησης και υποβολής υποτίτλων σε βίντεο. Πιο γενικά, το ΑΙ συνδράμει στο άνοιγμα νέων αγορών για τους δημοσιογραφικούς ομίλους, στην υπερκέραση οικονομικών προβλημάτων και στην αύξηση ικανοποίησης των ίδιων των δημοσιογράφων από τη δουλειά τους.

Όσον αφορά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα χρήσης πλατφορμών ΑΙ, όλοι συγκλίνουν στο ότι τα πλεονεκτήματα υπερτερούν δεδομένου ότι πολλά προγράμματα είναι δωρεάν και δεν απαιτούν ειδικές δεξιότητες, ενώ παράλληλα επωφελούνται και οι δημοσιογραφικοί όμιλοι καθώς η εργασία καθίσταται γρηγορότερη. Επιπλέον, αυτό μεγιστοποιεί την εμπειρία του χρήστη καθώς προωθείται σχετικό περιεχόμενο αλλά και το εμπλουτίζει με ειδήσεις τοπικών κοινοτήτων και μειονοτήτων. Αυτό που επισημαίνεται ωστόσο είναι ότι, λόγω των αυξημένων δυνατοτήτων των αλγορίθμων αυτών, δημιουργούνται μύθοι γύρω από τις “άπειρες” λειτουργίες του ΑΙ, ενώ στην ουσία τα συγκεκριμένα εργαλεία χρησιμοποιούνται συμπληρωματικά (Noain Sánchez, A. 2022).

Το τελευταίο, οδηγεί στη δημιουργία ηθικών διλημμάτων εκ μέρους των δημοσιογράφων καθώς τίθενται ζητήματα αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει ανασφάλεια εκ μέρους των δημοσιογράφων σχετικά με την ιδιοκτησία και την ποιότητα των δεδομένων, την προέλευση και την διαδικασία συλλογής αυτών, την τήρηση κανονισμών ασφαλείας αλλά και τη γενικότερη σχεδίαση του αλγορίθμου για περιπτώσεις παραπληροφόρησης. Δεδομένου ότι γίνεται προσαρμογή του περιεχομένου ανάλογα με τα ενδιαφέροντα του χρήστη, απειλείται η πολυφωνία και ο πλουραλισμός ενώ αυξάνονται οι περιπτώσεις διαστρέβλωσης της πραγματικότητας. Για αυτό και οι

δημοσιογραφικοί όμιλοι, οφείλουν να αξιολογούν τα αποτελέσματα του AI προς ελαχιστοποίηση φαινομένων μεροληψίας, μονομέρειας και προκατάληψης. Κρίνεται επομένως απαραίτητη η υποχρεωτική ύπαρξη κανονισμών δεοντολογίας σε όλα τα στάδια σχεδιασμού και χρήσης των εργαλείων AI, προκειμένου να καθοριστούν οι αρμοδιότητες σχετικά με την ποιότητα, τη συμμόρφωση, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία (Noain Sánchez, A. 2022).

Από την πλευρά τους, οι δημοσιογράφοι χρειάζεται να εκπαιδευτούν και να κατανοήσουν το AI, να αποδεχτούν την έλευση του στα newsrooms και να αποφεύγουν να ονομάζουν κάθε νέα τεχνολογία “Τεχνητή Νοημοσύνη”. Για αυτό και συζητείται εκ νέου το μέλλον της δημοσιογραφίας, δίνοντας έμφαση στο ρόλο του ανθρώπου ως επόπτη στα εργαλεία AI, σε εργασίες όπως η επαλήθευση περιεχομένου, η συγγραφή ειδήσεων, αλλά και στην εκπαίδευσή τους ήδη από τα ακαδημαϊκά χρόνια (Noain Sánchez, A. 2022).

4.2 Οι νομικές επιπτώσεις των ειδήσεων που υποστηρίζονται από συστήματα AI

Προκειμένου να μελετηθούν οι ειδήσεις που παράγονται μέσω εργαλείων AI και να διερευνηθούν τυχόν νομικές επιπτώσεις, έγινε σύγκριση διαφόρων δικαστικών υποθέσεων, εστιασμένων σε ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας (Díaz-Noci, J. 2020). Το κύριο ζήτημα είναι ότι οι πράξεις πνευματικής ιδιοκτησίας δεν αναφέρονται καθόλου ακόμα σε ζητήματα αυτοματοποιημένης παραγωγής πνευματικών έργων, καθώς δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι στιγμής καμία νομοθετική μεταρρύθμιση για αυτές τις περιπτώσεις. Η έρευνα επικεντρώνεται σε 2 βασικά ερωτήματα: ποιος είναι ο δημιουργός και ποια είναι η φύση του τελικού έργου.

Τα αποτελέσματα αυτής έδειξαν ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, τα εργαλεία AI χρειάζονται ανθρώπινη παρέμβαση για να λειτουργήσουν, γεγονός που υποδεικνύει ότι εμπλέκεται κάποιο στοιχείο προσωπικότητας, το οποίο οδηγεί στο να θεωρηθεί το τελικό έργο ως πρωτότυπο και άρα να κρίνεται απαραίτητη η εφαρμογή πνευματικών δικαιωμάτων. Ο δημοσιογράφος αναλαμβάνει πλέον και νέες αρμοδιότητες, όπως αυτή του επόπτη και του σχεδιαστή, επομένως χρειάζεται και την κατάλληλη κατάρτιση. Με την είσοδο των συστημάτων AI, ο σύγχρονος δημοσιογράφος μπορεί να απαλλαγεί από τα βαριά καθήκοντα, να προστατέψει την ταυτότητά του και ταυτόχρονα να αναπτύξει την συγγραφική του ικανότητα (Díaz-Noci, J. 2020).

Στο περιβάλλον του Ηνωμένου Βασιλείου, όπου και αναπτύχθηκε μεγάλο μέρος της έρευνας, η πλειονότητα των ειδικών συμφωνεί στο ότι ο επενδυτής (φυσικό

ή νομικό πρόσωπο) θα πρέπει να είναι ο αρχικός ιδιοκτήτης των τεχνητά παραγόμενων έργων. Επιπλέον, λόγω του νόμου τους για τα πνευματικά δικαιώματα, είναι δύσκολο να αποδοθούν δικαιώματα στους εφευρέτες των συστημάτων AI, και ακόμη δυσκολότερο να αποδοθούν στους δημοσιογράφους, δεδομένου ότι το βάρος των καθηκόντων για την παραγωγή της είδησης μοιράζεται μεταξύ λογισμικού και χρήστη (Díaz-Noci, J. 2020).

Έτσι, σύμφωνα με το ψήφισμα του “Παγκόσμιου Συνεδρίου AIPPI 2019 σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας σε έργα που δημιουργούνται τεχνητά”, τα έργα που δημιουργούνται μέσω τεχνητής νοημοσύνης θα πρέπει να μπορούν να προστατεύονται για πνευματική ιδιοκτησία, στις περιπτώσεις μόνο που υπάρχει ανθρώπινη παρέμβαση, και υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλες οι υπόλοιπες προϋποθέσεις προστασίας. Στην αντίθετη ακραία περίπτωση, κατά την οποία ένα πρόγραμμα δημιουργεί αυτόνομα ειδήσεις και οι δημιουργικοί παράγοντες είναι μηχανές, δεν μπορεί να υπάρξει προστασία, καθώς όταν αυτό συμβαίνει το αποτέλεσμα είναι μια απλή είδηση, με οικονομικό μόνο ενδιαφέρον για την εταιρεία. Συμπεριληπτικά, επικρατεί η παραδοχή ότι εφόσον υπάρχει ανθρώπινη παρέμβαση και καθοδήγηση, υπάρχει και πρωτοτυπία, και άρα πρέπει να προστατεύεται (Díaz-Noci, J. 2020).

4.3 Η προστασία των έργων AI σύμφωνα με τους κανονισμούς πνευματικής ιδιοκτησίας της ΕΕ

Η παρούσα έρευνα στηρίζεται στην ανάπτυξη ενός τετράπτυχου τεστ με στόχο την εκτίμηση του κατά πόσον η παραγωγή έργων μέσω εργαλείων AI μπορεί να χαρακτηριστεί ως πρωτότυπο έργο, σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ. Τα τέσσερα αυτά βήματα είναι: i) Παραγωγή στον λογοτεχνικό, επιστημονικό ή καλλιτεχνικό τομέα, ii) Ανθρώπινη διανοητική προσπάθεια, iii) Πρωτοτυπία/δημιουργικότητα, iv) Έκφραση (Hugenholtz, P. B., & Quintais, J. P. 2021).

Για να χαρακτηριστεί λοιπόν ένα έργο ως προστατευόμενο, θα πρέπει να πληροί τα 4 παραπάνω κριτήρια. Το βασικό ερώτημα είναι κατά πόσον η παραγωγή έργων μέσω AI είναι αποτέλεσμα ανθρώπινων επιλογών που “εκφράζονται” κατά τη διαδικασία της δημιουργίας. Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση “Painer”, η δημιουργική διαδικασία διακρίνεται σε τρεις φάσεις: i) Σύλληψη (σχεδιασμός και προδιαγραφές), ii) Εκτέλεση (παραγωγή), iii) Επεξεργασία

(επιλογή, επεξεργασία, διορθώσεις, οριστικοποίηση). Ο άνθρωπος έχει καθοριστική θέση στην πρώτη φάση αλλά μπορεί να παρέμβει και στην επεξεργασία, ενώ ο αλγόριθμος παίζει κυρίαρχο ρόλο στην εκτέλεση. Επομένως, το τελικό αποτέλεσμα θα μπορεί να χαρακτηριστεί ως έργο πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον υπάρχει η ανθρώπινη επιλογή. Στις περιπτώσεις που το πρόγραμμα λειτουργεί αυτόνομα, δεν μπορεί να υπάρξει έργο προς προστασία (Hugenholtz, P. B., & Quintais, J. P. 2021).

Όσον αφορά την ιδιότητα του συγγραφέα, αυτή θα απονέμεται στο πρόσωπο ή τα πρόσωπα που συνέβαλαν στη δημιουργική φάση του έργου. Δημιουργός θα θεωρείται ο χρήστης του προγράμματος και όχι ο προγραμματιστής του συστήματος, εκτός και εάν υπάρξει συνεργασία, οπότε τότε θα γίνεται αναφορά σε συγν-γραφή. Οι ερευνώντες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι το πλαίσιο της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας είναι προς το παρόν κατάλληλο και αρκετά ευέλικτο για να αντιμετωπίσει τις τρέχουσες προκλήσεις και ότι οι δημιουργοί έργων μέσω ΑΙ θα μπορούν να απολαμβάνουν την προστασία των δικαιωμάτων τους (Hugenholtz, P. B., & Quintais, J. P. 2021).

4.4 Η ρύθμιση της χρήσης ΑΙ στη δημοσιογραφία σύμφωνα με τα όργανα της ΕΕ

Σύμφωνα με μελέτη που διεξήχθη (Porlezza, C. 2023), είναι φανερό πώς τα ΜΜΕ και η δημοσιογραφία δεν αναφέρονται ως μεμονωμένα θέματα στις διάφορες αποφάσεις των οργάνων της ΕΕ για τις χρήσεις της τεχνητής νοημοσύνης, ωστόσο υπάρχουν τέσσερις βασικές θεματικές που διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλο: i) κίνδυνοι, όπως παραπληροφόρηση, ii) εκπαίδευση στο ΑΙ, iii) προβληματισμοί γύρω από θέματα πολυφωνίας, ποικιλομορφίας, κοινωνικής ευθύνης, iv) συνεισφορά ΜΜΕ στις δημόσιες διαβουλεύσεις. Αυτό συμβαίνει διότι οι κατευθυντήριες γραμμές που δημοσιεύονται επικεντρώνονται στους αλγόριθμους των προγραμμάτων αλλά και επειδή η δημοσιογραφία αγγίζει διάφορα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως η ελευθερία της έκφρασης και του Τύπου, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή (Porlezza, C. 2023).

Για το λόγο αυτό προτείνεται μια ολοκληρωμένη, πολυεπίπεδη προσέγγιση για τη σχέση ΑΙ και δημοσιογραφία, αφενός γιατί αποτελούν ευαίσθητο πεδίο, αφετέρου διότι χρειάζονται ειδικές προσαρμογές για τις διάφορες υποπεριπτώσεις. Προς το παρόν, η προσέγγιση του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι αρκετή, καθώς αναφέρεται λεπτομερώς σε περιπτώσεις χρήσης ΑΙ, όπως και το ΑΙ Act της ΕΕ, διότι διαχωρίζει

τους διάφορους τύπους κινδύνου. Σαφώς, με την αυξανόμενη τάση για αυτοματοποίηση της δημοσιογραφίας, απαιτείται περαιτέρω συζήτηση γύρω από τα ηθικά και ρυθμιστικά πλαίσια της χρήσης αλγορίθμων (Porlezza, C. 2023).

4.5 Η πιθανότητα ύπαρξης ενός παγκόσμιου σχεδίου δεοντολογίας για τα έργα AI

Η έρευνα αυτή (Jobin, A., Ienca, M., & Vayena, E. 2019) έχει στόχο να αναδείξει εάν μπορεί να υπάρξει μια παγκόσμια συμφωνία σε βασικά ερωτήματα γύρω από το ζήτημα της δεοντολογίας των έργων που παράγονται μέσω εργαλείων AI, όπως “Τι ονομάζουμε ηθική τεχνητή νοημοσύνη”, “Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να είναι ηθικά τα παραγόμενα έργα”. Για την πραγματοποίηση αυτής, έγινε συλλογή και επεξεργασία δεδομένων από 84 έγγραφα κατευθυντήριων γραμμών από όλο τον κόσμο.

Από την ανάλυση που έγινε, προέκυψαν 11 γενικές ηθικές αξίες, οι οποίες, βάσει συχνότητας, είναι: διαφάνεια, δικαιοσύνη και αμεροληψία, μη κακοήθεια, ευθύνη, ιδιωτικότητα, ευεργεσία, ελευθερία και αυτονομία, εμπιστοσύνη, αξιοπρέπεια, βιωσιμότητα και αλληλεγγύη. Αξίζει να σημειωθεί ότι καμία αρχή δεν είναι κοινή σε ολόκληρο το σώμα των εγγράφων, αλλά διαφαίνεται από τη σύγκλιση των ακόλουθων αξιών: διαφάνεια, δικαιοσύνη και ακεραιότητα, μη κακομεταχείριση, ευθύνη και ιδιωτικότητα. Η συχνή βέβαια εμφάνιση των αναφορών για “προστασία της ιδιωτικής ζωής”, εγείρει τις ανησυχίες της παγκόσμιας κοινότητας, ενώ φαίνεται ότι οι εκδότες κατευθυντήριων γραμμών ασχολούνται με την ηθική υποχρέωση αποτροπής βλαβών, δίνοντας έμφαση στη διατήρηση της ιδιωτικής ζωής, της αξιοπρέπειας, της αυτονομίας και της ατομικής ελευθερίας (Jobin, A., Ienca, M., & Vayena, E., 2019).

Το σύνολο των εγγράφων που αξιοποιήθηκε από την έρευνα προέρχεται τόσο από το δημόσιο τομέα (κυβερνητικούς φορείς) όσο από τον ιδιωτικό (εταιρείες), γεγονός που υποδεικνύει την αναγκαιότητα ύπαρξης κανόνων δεοντολογίας. Ωστόσο, είναι έντονη η απόκλιση των λύσεων που προτείνονται από κάθε πλευρά. Επιπλέον, η μειωμένη εκπροσώπηση από περιοχές όπως η Αφρική, η Νότια και Κεντρική Αμερική και η Κεντρική Ασία υποδηλώνει ότι οι παγκόσμιες περιοχές δεν συμμετέχουν ισότιμα στη συζήτηση για τη δεοντολογία της TN, γεγονός που αποκαλύπτει μια ανισορροπία ισχύος στον διεθνή διάλογο (Jobin, A., Ienca, M., & Vayena, E., 2019).

4.6 Η μη προστασία των έργων ΑΙ εγκυμονεί κινδύνους για τη δημοκρατία

Πρόκειται για μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2021 και η οποία στοχεύει στον εμπλουτισμό του ακαδημαϊκού διαλόγου σχετικά με την υπεράσπιση των δημοκρατικών θεμελίων την περίοδο εξάπλωσης των εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης (Christodoulou, E., & Iordanou, K., 2021). Τα πορίσματα προέρχονται από εμπειρικά στοιχεία που συλλέχθηκαν από 6 ομάδες εστίασης σε ολόκληρη την Ευρώπη, με κύριο άξονα συζήτησης τη διαμόρφωση ηθικών διαστάσεων γύρω από το ΑΙ και τη διασαφήνιση πολύπλοκων διλημμάτων, εντάσεων και αμφισβητήσεων που αντιμετωπίζουν οι ενδιαφερόμενοι.

Αυτό που επισημαίνεται από όλους τους συμμετέχοντες είναι ο περιορισμός ή και η απουσία ρυθμιστικών πλαισίων, η έλλειψη πίεσης προς τις εταιρείες, οι αντικρουόμενοι κανόνες και αξίες που επηρεάζουν διάφορους τομείς της ηθικής, η άνοδος του λαϊκισμού και ο περιορισμός της κριτικής, πολύπλευρης σκέψης, τόσο από τους χρήστες των εφαρμογών όσο και από τους προγραμματιστές ΑΙ, ως κύριες προκλήσεις για αντιμετώπιση των ηθικών ζητημάτων του ΑΙ. Στο ίδιο πλαίσιο, τονίζεται η σημασία ύπαρξης μιας νομοθεσίας, και όχι κατευθυντήριων γραμμών, που να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων, ιδιαίτερος των ηθικών, εφόσον ο GDPR δεν είναι επαρκής σε τέτοια ζητήματα. Επομένως, για την βέλτιστη προστασία της δημοκρατίας, χρειάζεται μια καλύτερη ισορροπία στη δημιουργία των ψηφιακών μέσων, τα οποία θα πρέπει να αντανakλούν τις ηθικές αξίες της κοινωνίας μας (Christodoulou, E., & Iordanou, K., 2021).

4.7 Περιπτώσεις χρήσης τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία ανά τον κόσμο

4.7.1 Η διαμάχη New York Times ενάντια στην OpenAI και την Microsoft

Τον Δεκέμβριο 2023, οι New York Times (NYT) προχώρησαν σε μήνυση κατά της OpenAI (ChatGPT) και της Microsoft για παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων και τη μη επιτρεπόμενη χρήση άρθρων του οργανισμού για την εκπαίδευση μεγάλων γλωσσικών μοντέλων (Guruswamy M., 2024). Πιο συγκεκριμένα, οι NYT επισημαίνουν ότι τα LLM μοντέλα «απομνημονεύουν» τμηματικά τα έργα που τους

δίνονται ως εκπαίδευση, οπότε μετέπειτα έχουν την ικανότητα να αναπαράγουν αυτολεξεί παρόμοια έργα. Επίσης, δεδομένου ότι τα παραγόμενα κείμενα προέρχονται από πληθώρα άλλων κειμένων, φαίνεται να έχουν πιο ελκυστικό περιεχόμενο σε σχέση με ένα αντίστοιχο πρωτότυπο. Τα δύο αυτά προβλήματα θεωρούνται τα πιο σημαντικά από τους NYT, καθώς με αυτό τον τρόπο οι αναγνώστες θα μπορούν εύκολα και ανέξοδα να επεξεργάζονται τα διάφορα άρθρα αλλά και οι δημοσιογράφοι θα χάσουν την «δημιουργική και βαθιά ανθρώπινη» εργασία τους (Pope A., 2024).

Βασικό επιχείρημα του δημοσιογραφικού οργανισμού είναι ότι η «ανεξάρτητη δημοσιογραφία είναι ζωτικής σημασίας για τη δημοκρατία» και όσο πιο πολύτιμη είναι, τόσο περισσότερο σπανίζει, ενώ παρουσιάζει την OpenAI ως «μια κερδοσκοπική επιχείρηση πολλών δισεκατομμυρίων που βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη μη αδειοδοτημένη εκμετάλλευση έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα». Οι NYT στην παρούσα διαμάχη υποστηρίζει έντονα την λεγόμενη «ρομαντική γραφή», δηλαδή την αυθεντική, δημιουργική και πρωτότυπη γραφή. Ωστόσο, σε δύο προηγούμενες υποθέσεις ανάμεσα στους NYT και ανεξάρτητους δημοσιογράφους, οι πρώτοι παραβίασαν αρκετές φορές τα πνευματικά δικαιώματα των ελεύθερων επαγγελματιών (Pope A., 2024).

Αυτό που ζητάνε οι NYT είναι χρηματική αποζημίωση για την παραβίαση που υπέστησαν αλλά και καταστροφή όλων των σχετικών μοντέλων που για την εκπαίδευσή τους έχουν χρησιμοποιηθεί έργα των NYT (Pope A., 2024).

Το Φεβρουάριο 2024, η OpenAI προχώρησε και αυτή με τη σειρά της σε αγωγή κατά των NYT, ισχυριζόμενη ότι η εφημερίδα χάκαρε το ChatGPT και άλλα σχετικά συστήματα προκειμένου να δημιουργήσει παραπλανητικά στοιχεία για την υπόθεση (The Guardian, 2024). Έναν μήνα αργότερα, οι NYT αρνήθηκαν τις σχετικές κατηγορίες, κατηγορώντας την OpenAI ότι διαδίδει άσχετες και ψευδείς κατηγορίες (Reuters, 2024). Η υπόθεση δεν έχει λήξει ακόμα και αναμένονται οι αποφάσεις του αμερικανικού δικαστηρίου.

4.7.2 Ο κινεζικός νόμος περί πνευματικών δικαιωμάτων για τα έργα AI

Ερευνώντας δικαστικές υποθέσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας και έργων τεχνητής νοημοσύνης, οι ερευνητές κατέληξαν στο ότι ο νόμος δίνει χώρο για καινοτομία και παραγωγή περιεχομένου, εφόσον εμπλέκεται και ο ανθρώπινος παράγοντας, αναγνωρίζοντας σε ένα μεγάλο βαθμό την αυτόνομη δημιουργικότητα των συστημάτων AI (Kuai, J., Ferrer-Conill, R., & Karlsson, M., 2022). Επιπλέον, η

κινεζική νομοθεσία διαχωρίζει θεσμικά τη συγγραφή από την κυριότητα, πράγμα που σημαίνει ότι τα παραγόμενα έργα προστατεύονται από τον νόμο και μετασχηματίζονται σε περιουσιακά στοιχεία, που παράγουν πλούτο, για τις εταιρείες που διαθέτουν τα συγκεκριμένα συστήματα. Ο νόμος επίσης ενισχύει τη θέση του κράτους, των επενδυτών και της τεχνολογικής βιομηχανίας, σε βάρος των δημοσιογράφων, και τους καθιστά βασικούς παράγοντες στο πολιτικό πεδίο. Γενικότερα, φαίνεται ότι η αυτονομία της δημοσιογραφίας απειλείται.

Η παρούσα μελέτη προσεγγίζει τη σχέση τεχνητής νοημοσύνης και δημοσιογραφίας από διαφορετικές προοπτικές, καθώς οι περισσότερες δυτικές έρευνες που έχουν γίνει, επιδεικνύουν ότι το ΑΙ χρησιμοποιείται για καθημερινές εργασίες και φαίνεται ως αδύναμο. Αντ' αυτού, η συγκεκριμένη έρευνα δείχνει ότι η τεχνητή νοημοσύνη ορίζεται, εισάγεται και περιορίζεται στη δημοσιογραφία και διαπραγματεύεται με το πολιτικό πεδίο πολύ πριν φτάσει ένα θέμα στην αίθουσα σύνταξης. Το ΑΙ όταν χρησιμοποιείται στην αίθουσα σύνταξης επηρεάζεται και από άλλους θεσμούς, λ.χ. κράτος, τεχνολογικές εταιρείες, οι οποίοι ασκούν πολύ μεγάλη επιρροή, δεδομένου ότι το κράτος στην Κίνα είναι ο πιο σημαντικός θεσμός (Kuai, J., Ferrer-Conill, R., & Karlsson, M., 2022).

4.7.3 Το δίλημμα της πνευματικής ιδιοκτησίας των ειδήσεων στις ΗΠΑ, την ΕΕ και την Κίνα

Η συγκριτική ανάλυση των καθεστώτων πνευματικής ιδιοκτησίας στις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία έδειξε πως οι διαφορετικές θεσμικές ρυθμίσεις στα διαφορετικά πλαίσια οδήγησαν στην αποδυνάμωση του θεσμού των πνευματικών δικαιωμάτων, στην θεσμοποίηση των αλγορίθμων και στην αποθεσμοποίηση της δημοσιογραφίας.

Μελετώντας τρία διαφορετικά συστήματα επισημαίνεται ότι στην Αμερική υπάρχει έντονη διαμάχη ανάμεσα στους ειδησεογραφικούς κολοσσούς και τους μικρότερους ειδησεογραφικούς οργανισμούς και ανταγωνίζονται για τη νομιματοποίηση της αυτοματοποιημένης δημοσιογραφίας. Στην ΕΕ αντίθετα, επικρατεί η ανθρωποκεντρική προσέγγιση για τη συγγραφική ιδιότητα και η άποψη ότι μόνο η πιο εξελιγμένη αυτοματοποιημένη δημοσιογραφία, με περισσότερες ανθρώπινα χαρακτηριστικά, θα μπορούσε να λάβει πνευματικά δικαιώματα. Στον αντίποδα, στην Κίνα, διαχωρίζεται η συγγραφή από την ιδιοκτησία, ενθαρρύνεται η καινοτομία αλλά

ευνοούνται οι επενδυτές έναντι των δημοσιογράφων, ενώ το κράτος ολοένα και προσπαθεί να επηρεάζει τη σχέση δημοσιογραφίας και τεχνολογίας.

Η συγκεκριμένη μελέτη έδειξε ότι η τεχνολογία πλέον εμπλέκεται σε μεγάλο βαθμό στον καθορισμό του αντικειμένου της πνευματικής ιδιοκτησίας και ότι η πρόωρη υιοθέτηση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης στα ειδησεογραφικά πρακτορεία, χωρίς να εξεταστούν οι νομικές συνέπειες και η ελλιπής κοινή αντίληψη των ρόλων και των λειτουργιών της δημοσιογραφίας, έφερε την επιτάχυνση της θεσμοθέτησης των αλγορίθμων. Η αναπροσαρμογή της νομοθεσίας για τα πνευματικά δικαιώματα επιφέρει αλλαγές τόσο στις αίθουσες σύνταξης όσο και στην κατανομή της εξουσίας. Χρειάζεται επομένως να καθοριστεί σαφώς και ευκρινώς τι μπορεί να κάνει η δημοσιογραφία και η τεχνητή νοημοσύνη, με επίκεντρο πάντα τον άνθρωπο. Επιπλέον, η νομιμοποίηση των αλγορίθμων απαιτεί μια ριζοσπαστική προσέγγιση της ρύθμισης των νέων τεχνολογιών, γεγονός που επιτάσσει επανασχεδιασμό όλου του τοπίου των ψηφιακών μέσων σε όλους τους τομείς.

4.7.4 Η χρήση εφαρμογών AI στα ινδικά ειδησεογραφικά πρακτορεία

Σύμφωνα με την παρούσα μελέτη (Choudhary, R., 2024), στην οποία συμμετείχαν επτά Ινδοί διαδικτυακοί δημοσιογράφοι, η χρήση εργαλείων AI είναι σχετικά πρόσφατη. Οι περισσότεροι δημοσιογράφοι διστάζουν να τα χρησιμοποιήσουν λόγω της έλλειψης συναισθηματικά φορτισμένου λόγου. Τονίζεται ότι η συμβολή των συστημάτων στην καθημερινή τους εργασία είναι πολύτιμη καθώς τους επιτρέπεται να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στην έρευνα και την ποιοτική γραφή αλλά ακόμα υπάρχουν πολλές ανασφάλειες σχετικά με την εγκυρότητα, τη γραφή και τη μεροληψία των αλγορίθμων. Γενικότερα, υπάρχει πίστη στις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης στον ειδησεογραφικό κλάδο αλλά η ανθρώπινη δημιουργικότητα, τα συναισθήματα, η κριτική σκέψη και η ηθική παραμένουν ζωτικής σημασίας για την ποιοτική δημοσιογραφία.

4.7.5 Η αλλαγή της νομοθεσίας περί πνευματικών δικαιωμάτων στο Πακιστάν

Η πακιστανική πολιτική θέτει ως βασικό άξονα τη μετατροπή του έθνους σε μια οικονομία γνώσης, η οποία θα προωθή την τεχνητή νοημοσύνη. Καθώς το νομικό σύστημα του Πακιστάν αντιμετωπίζει πληθώρα προβλημάτων και δεδομένου ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις ολοένα και επεκτείνονται, χρήζει άμεσης εύρεσης μιας

ισορροπίας μεταξύ προστασίας των δημιουργών και παράλληλης ενθάρρυνσης για καινοτομία στην τεχνητή νοημοσύνη. Στην πακιστανική νομοθεσία δεν είναι σαφές σε ποιον ανήκει το έργο που δημιουργήθηκε μέσω AI, διότι το διάταγμα περί πνευματικής ιδιοκτησίας δεν αντιμετωπίζει το ζήτημα της δημιουργίας. Αυτό βέβαια λειτουργεί ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη ενός υπεύθυνου περιβάλλοντος καινοτομίας, όπου οι δημιουργοί θα μπορούν να χρησιμοποιούν τους εν λόγω αλγόριθμους και να τυγχάνουν δίκαιης μεταχείρισης και προστασίας (Mushtaq, S. A., Baig, K., Bukhari, S. W. R., & Ahmad, W., 2024).

5. Μεθοδολογία

Σκοπός της εργασίας είναι να διερευνηθεί το ζήτημα και η αναγκαιότητα καθιέρωσης ενός νομοθετικού πλαισίου γύρω από την κατοχύρωση πνευματικών δικαιωμάτων στα έργα που παράγουν οι δημοσιογράφοι, με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης. Προκειμένου να ερευνηθεί σε βάθος το παρόν ερώτημα, κρίθηκε σημαντική η συμβολή μιας έρευνας με τη συμμετοχή δικηγόρων, εξειδικευμένων σε ζητήματα τεχνητής νοημοσύνης. Ως μέθοδος έρευνας, επιλέχθηκε η συνέντευξη και πιο συγκεκριμένα θα πραγματοποιηθούν δύο συνεντεύξεις, με κεντρικό άξονα συζήτησης την πρόβλεψη για ένα δίκαιο τεχνητής νοημοσύνης, με αναφορές στο αντίστοιχο δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, και τις εφαρμογές του στους δημοσιογράφους.

Ο λόγος που επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα είναι η διερεύνηση σε βάθος του ζητήματος και η ανάδειξη της οπτικής των ερευνώμενων (Αρμενάκης, 2023). Προκειμένου να υπάρξουν ολοκληρωμένα αποτελέσματα, πραγματοποιήθηκαν ποιοτικές συνεντεύξεις, δηλαδή συζητήσεις με κεντρικό άξονα γενικότερα τα πνευματικά δικαιώματα, τη τεχνητή νοημοσύνη και τη σύνδεση με τη δημοσιογραφία, οι οποίες στοχεύουν σε απαντήσεις σε συγκεκριμένα ζητήματα που δημιουργούνται από τον ερωτώμενο (Babbie, 2018).

Κύρια ερευνητικά ερωτήματα, γύρω από τα οποία αναπτύχθηκαν οι συνεντεύξεις είναι:

A) Πώς ορίζεται η πνευματική ιδιοκτησία σε ένα έργο που παράγεται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από τεχνητή νοημοσύνη και σε ποιον ανήκουν τα δικαιώματα

Β) Εάν και πώς μπορεί να προστατέψει ένας δημοσιογράφος τα πνευματικά δικαιώματα του έργου του, όταν αυτό περιλαμβάνει στοιχεία που παράγονται μέσω τεχνητής νοημοσύνης

6. Ανάλυση δεδομένων

6.1 Ανάλυση του τρόπου διεξαγωγής της έρευνας

Για πραγματοποιηθεί μια ολοκληρωμένη ποιοτική έρευνα, έγιναν δύο δομημένες συνεντεύξεις, αποτελούμενες από συγκεκριμένο σύνολο ερωτήσεων και οι οποίες εφαρμόστηκαν με τον ίδιο, ενιαίο τρόπο ως προς τη σειρά και το περιεχόμενο (Αρμενάκης, 2023). Πιο συγκεκριμένα, έγινε καταγραφή επτά σταδίων κατά τη συνολική διαδικασία της συνέντευξης (Kvale, 1996):

1. Επιλογή θέματος
2. Σχεδιασμός ερωτήσεων και δομής της συνέντευξης
3. Διεξαγωγή της συνέντευξης
4. Απομαγνητοφώνηση
5. Ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν και συνάφεια με το σκοπό της συνέντευξης
6. Επαλήθευση των υλικών
7. Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Εφόσον έχει γίνει ανάλυση παραπάνω του θέματος της συνέντευξης, έγινε σχεδιασμός των ερωτήσεων της συνέντευξης, οι οποίες ήταν:

1. Πώς ορίζεται η πνευματική ιδιοκτησία σε ένα έργο που παράγεται εν μέρει ή εξ ολοκλήρου από τεχνητή νοημοσύνη; Σε ποιον ανήκουν τα δικαιώματα;
2. Πώς μπορεί ένας δημοσιογράφος να προστατεύσει το έργο του εάν αυτό περιλαμβάνει στοιχεία που παράγονται από τεχνητή νοημοσύνη;
3. Πώς μπορεί να προστατευτεί ο δημόσιος διάλογος, και κατ' επέκταση η δημοκρατία, από την κακή χρήση τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία; Υπάρχουν νομικές προβλέψεις για αυτό;
4. Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νομοθέτες όσον αφορά την ανάπτυξη ενός νομικού πλαισίου που να καλύπτει την τεχνητή νοημοσύνη στη δημοσιογραφία; Πώς πιστεύετε ότι θα εξελιχθεί το νομικό τοπίο στο μέλλον;

5. Τι συμβουλές θα δίνετε στους νέους δημοσιογράφους που σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν τεχνητή νοημοσύνη στα κείμενά τους;

Οι δύο συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν το Σεπτέμβριο 2024 εξ αποστάσεως. Οι δύο συνεντευζιζόμενοι ήταν η κα Μαρία – Ωραιοζήλη Κουτσουνιά, πτυχιούχος Νομικής Θεσσαλονίκης με master στο Intellectual Property & Information, Communication Technology Law, με κατεύθυνση στην τεχνητή νοημοσύνη στα συστήματα υγείας από τη Νομική του Πανεπιστημίου KU Leuven, και ο κος Νίκος Γρηγοριάδης, απόφοιτος Νομικής Θράκης με μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στο Δίκαιο των Επιχειρήσεων και το Εργασιακό Δίκαιο με εξειδίκευση στο δίκαιο της διανοητικής ιδιοκτησίας και στο δίκαιο του ανταγωνισμού.

Μετά το πέρας των συνεντεύξεων, έγινε απομαγνητοφώνηση του υλικού και αποσαφήνιση των δεδομένων που συλλέχθηκαν ώστε να μπορούν να γίνουν ρέον κείμενο. Σε αυτό το στάδιο, έγινε καταγραφή σημειώσεων ώστε να χρησιμοποιηθούν τα πιο σημαντικά στοιχεία της κάθε συζήτησης. Η επαλήθευση των δεδομένων έγινε ταυτόχρονα με την καταγραφή, καθώς οι συνεντεύξεις έγιναν αφού είχε γίνει η σχετική έρευνα σχετικά με νομοθεσίες ή σχετικές υποθέσεις, οπότε ακολούθησε η παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

6.2 Ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, δημιουργός έργου που προστατεύεται από τη σχετική νομοθεσία είναι πάντα φυσικό πρόσωπο. Και οι δύο δικηγόροι συμφωνούν στο ότι, για να αποκτήσει κάποιος τη πνευματική ιδιοκτησία, θα πρέπει να υπάρχει η ανθρώπινη παρέμβαση. Δεδομένου ότι υπάρχουν δύο κατηγορίες ανθρώπων που μπορεί να υλοποιήσουν δημιουργικές πράξεις, οι χρήστες και οι κατασκευαστές, μπορεί να βρεθούν δικαιώματα. Ωστόσο, λόγω του ότι η αλγοριθμική δραστηριότητα της μηχανής αυτονομείται, ο προγραμματιστής ή ο χρήστης ίσως και να μην μπορεί να ελέγχει πλήρως τη διαδικασία δημιουργίας. Βέβαια, σύμφωνα με την κα Κουτσουνιά, για να μπορέσουν τα συστήματα ΑΙ να εξελίσσονται, θα πρέπει να έχουν και κάποια δικαιώματα. Επικρατούν γενικά δύο απόψεις. Η μία αναφέρει ότι μπορεί το ίδιο το σύστημα να καταχωρηθεί ως εφευρέτης, εφόσον παράγει κάτι καινοτόμο. Από την άλλη, εφόσον δεν υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις λ.χ. νομικά χαρτιά, φυσικό πρόσωπο, δεν μπορούν να κατοχυρωθούν δικαιώματα. Προς το παρόν όμως, ένα έργο που η καινοτομία του δεν άπτεται της ανθρώπινης παρέμβασης, δεν μπορεί να προστατευθεί και είναι ελεύθερο προς χρήση από οποιονδήποτε.

Όσον αφορά, τον δημοσιογράφο, εάν τα στοιχεία που παράγονται από ΑΙ προστατεύονται με το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας και ο δημοσιογράφος έχει προβεί σε προσβολή του δικαιώματος, ο δημιουργός μπορεί να στραφεί εναντίον του. Η κα Κουτσουνιά αναφέρει ότι τα έργα των δημοσιογράφων δεν είναι ασφαλή καθώς τα μοντέλα ΑΙ παραγωγής λόγου δημιουργούν κινδύνους εκμετάλλευσης των πνευματικών δικαιωμάτων. Αυτό που μπορεί να κάνει ένας δημοσιογράφος είναι αρχικά να βάλει disclaimer στα έργα του στο οποίο θα αναγράφεται ότι δεν μπορεί το παρόν άρθρο να χρησιμοποιηθεί από ΑΙ. Για ακόμα καλύτερη προστασία, καλό είναι οι δημοσιογράφοι να απευθύνονται σε σωματεία και συλλόγους ώστε να μπορούν να προστατεύουν ομαδικά τα δικαιώματά τους και να ζητάνε ρητώς να μην χρησιμοποιείται το περιεχόμενό τους για εκμάθηση μοντέλων ΑΙ. Ειδάλλως, είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποδείξει κάποιος ότι έχει χρησιμοποιήσει έργο άλλου. Επιπλέον, οι νέοι κανονισμοί προβλέπουν ότι τα μοντέλα θα υποχρεούνται να είναι διαφανή ως προς τις πηγές τους, γεγονός που βοηθάει ο έργο των δημοσιογράφων.

Η κακή χρήση και η μη προστασία των έργων ΑΙ από τους δημοσιογράφους επιφέρει σοβαρούς κινδύνους στο δημόσιο διάλογο και τη δημοκρατία. Υπάρχουν τα deepfakes, τα οποία είναι πλέον πιο εύκολα να τα διακρίνει ο πολίτης. Πιο επικίνδυνα φαίνεται να είναι τα hallucinations, τα οποία πρόκειται για πληροφορίες που δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματικότητα και μπορεί να βλάψουν σε μεγάλο βαθμό όταν για παράδειγμα πρόκειται για ψευδή πληροφορίες για μια κυβέρνηση ή ένα σημαντικό γεγονός. Ταυτόχρονα, λόγω του ότι οι αλγόριθμοι εκπαιδεύονται με δικά μας κείμενα, είναι έντονο το στοιχείο της προκατάληψης όταν παράγεται ένα νέο κείμενο. Αυτό βεβαίως αντικατοπτρίζει τις βάσεις και τις απόψεις της κοινωνίας και της δημοκρατίας. Επιπλέον, πολλές φορές υπάρχουν και τα bias, τα οποία όμως σε μερικές περιπτώσεις είναι θετικά γιατί χωρίς αυτά, δεν θα υπήρχαν καθόλου πληροφορίες. Σύμφωνα με τον κο Γρηγοριάδη, ο νέος κανονισμός ΑΙ ACT θέτει μια σειρά προϋποθέσεων, όπως για παράδειγμα συγκεκριμένες απαιτήσεις διαφάνειας, προς συμμόρφωση με τη νομοθεσία πνευματικής ιδιοκτησίας ενώ υπάρχει υποχρέωση σαφούς επισήμανσης για τα οπτικοακουστικά υλικά που έχουν παραποιηθεί. Επίσης, εκφράζει την πεποίθηση ότι μελλοντικά τα deepfakes θα απαγορευθούν. Η κα Κουτσουνιά από την πλευρά της, προτείνει ο δημοσιογράφος να ερευνά και να κάνει fact checking, καθώς το ρεπορτάζ ενός δημοσιογράφου μπορεί να αναπαράξει, άθελα του, ψευδή δεδομένα στο δημόσιο διάλογο.

Προκειμένου να προστατευθεί το έργο των δημοσιογράφων, κρίνεται σημαντική η αλλαγή της νομοθεσίας. Οι τωρινές νομοθεσίες δεν λαμβάνουν υπόψη τα συστήματα ΑΙ ούτε και την ταχύτητα ανάπτυξής τους. Επειδή η νομοθεσία ακολουθεί τις εξελίξεις που συμβαίνουν και δεν διαμορφώνει την πραγματικότητα, θα έρθουν σταδιακά οι απαραίτητες ρυθμίσεις. Ο κος Γρηγοριάδης βλέπει τρομακτικά δύσκολη οποιαδήποτε πρόβλεψη για το νομικό μέλλον της τεχνητής νοημοσύνης. Στην ίδια κατεύθυνση είναι και η άποψη της κας Κουτσουπιάς, η οποία αναφέρει ότι η νομοθεσία θα πρέπει να συμπορεύεται με τις νέες εξελίξεις και προβλέπει ότι στο μέλλον δεν θα υπάρχει κομμάτι νομοθεσίας που δεν θα περιλαμβάνει έστω ένα μικρό κομμάτι ΑΙ.

Τέλος, ζητήθηκε και από τους δύο να δώσουν μια συμβουλή προς τους νέους δημοσιογράφους σχετικά με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και τι θα πρέπει να προσέχουν. Από την μια πλευρά, υπάρχει η άποψη ότι για να προστατευθεί ένα έργο, θα πρέπει να είναι «πρωτότυπο», και αυτό είναι δύσκολο να αποδειχθεί στα δημοσιογραφικά κείμενα. Ωστόσο, ήσσονας σημασίας είναι οι νέοι δημοσιογράφοι να έχουν ανεπτυγμένη την κριτική τους σκέψη και να εξασκήσουν την μοναδικότητά τους. Από την άλλη πλευρά, επισημαίνεται η αναγκαιότητα εκπαίδευσης στα μοντέλα ΑΙ ώστε να μπορούν οι νέοι να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα. Η εκπαίδευση θα πρέπει να γίνεται όχι μόνο στη χρήση αλλά και στην προστασία και τους κινδύνους που εγκυμονούν τα μοντέλα ΑΙ, ενώ κρίσιμη κρίνεται η αναπτυγμένη κριτική ικανότητα και η ερευνητική ματιά του δημοσιογράφου.

Αναλυτικά οι συνεντεύξεις στο παράρτημα.

7. Συμπεράσματα

Η δημοσιογραφία είναι ένα λειτούργημα, το οποίο ενώ αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής και δημοκρατικής μας πραγματικότητας, συχνά φαίνεται να μην λαμβάνεται υπόψη από κρατικές αποφάσεις. Με την έλευση και την εισαγωγή χρήσης εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία, μπορούμε να μιλάμε πλέον για μια μετάβαση σε μια νέα κανονικότητα, της οποίας τα όρια ακόμη δεν είναι ξεκάθαρα. Οι δημοσιογράφοι, όπως και κάθε δημιουργός περιεχόμενου, χρήζει προστασίας από τη νομοθεσία για τα έργα του, καθώς γίνεται λόγος για έργα «πρωτότυπα» και μερικές φορές «καινοτόμα». Για αυτό και κρίνεται απαραίτητη η προστασία τους από την πνευματική ιδιοκτησία. Η μεγάλη πρόκληση όμως είναι τι συμβαίνει όταν στη

διαδικασία δημιουργίας ενός έργου εμπλέκεται και ο αλγόριθμος, ο οποίος φαίνεται να γίνεται ολοένα και πιο «αυτόνομος».

Η παρούσα εργασία εστιάζει στην διερεύνηση της αναγκαιότητας ύπαρξης ενός νομοθετικού πλαισίου πνευματικής ιδιοκτησίας που να προστατεύει τα έργα δημοσιογράφων, τα οποία παράγονται εν μέρει ή/και εξ ολοκλήρου από συστήματα τεχνητής νοημοσύνης. Η έρευνα αυτή ξεκίνησε με την ανάλυση βασικών ορισμών και τη καταγραφή των μέχρι πρόσφατων προσπαθειών για εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στη ψηφιακή δημοσιογραφία αλλά των αντίστοιχων κανονισμών, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, για εφαρμογή κατευθυντήριων γραμμών προστασίας των έργων τεχνητής νοημοσύνης. Κατόπιν, έγινε βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών που έχουν γίνει την τελευταία πενταετία, προκειμένου να μελετηθεί αφενός κατά πόσο υπάρχει ανησυχία γύρω από το συγκεκριμένο ζήτημα, αφετέρου εάν έχουν δοθεί προτεινόμενες λύσεις επ' αυτού. Παράλληλα, έγινε αναφορά σε περιπτώσεις, ανά τον κόσμο, που δημοσιογράφοι προσπαθούν να εντάξουν την τεχνητή νοημοσύνη στην εργασία τους, αλλά προβληματίζονται με τη θολή προστασία των δικαιωμάτων τους.

Για αυτό και προχώρησα σε ποιοτική έρευνα, μέσω συνεντεύξεων με δικηγόρους, ώστε αποτυπώσω τις προτάσεις και τις απόψεις ειδικών σε θέματα τεχνητής νοημοσύνης. Πράγματι, και οι δύο υποστηρίζουν ότι αυτή τη στιγμή τα παραγόμενα από τεχνητή νοημοσύνη έργα δεν προστατεύονται από το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας. Επομένως, αποδεικνύεται ότι, προς το παρόν, υπάρχει ένα κενό στη νομοθεσία. Το κενό αυτό εν μέρει δικαιολογείται καθώς λόγω της ταχύτατης ανάπτυξης της τεχνητής νοημοσύνης, δεν μπορεί να εκδοθεί σαφής οδηγία, παρά μόνο κανονισμοί και κατευθυντήριες γραμμές. Επιπλέον, μέσω της σχετικής βιβλιογραφίας, επαληθεύτηκε το γεγονός ότι παρόλο που έχουν ψηφιστεί κανονισμοί για τις χρήσεις της τεχνητής νοημοσύνης, τόσο ο δημοσιογραφικός κλάδος όσο και το πεδίο της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν αναφέρονται σε πολλούς από αυτούς.

Όπως είναι λογικό, ο δημοσιογράφος πρέπει να προστατεύει τα έργα του, ειδικά σήμερα, που είναι γνωστό ότι τα μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης παραγωγής λόγου εκπαιδεύονται από τα κείμενα που κυκλοφορούν ελεύθερα στο διαδίκτυο. Αξιοσημείωτη είναι η περίπτωση των New York Times που προχώρησαν σε αγωγή κατά της OpenAI και της Microsoft για καταπάτηση των πνευματικών δικαιωμάτων των αρθρογράφων τους. Οι κίνδυνοι που έχει να αντιμετωπίσει ένας δημοσιογράφος, πέρα από την ελλιπή προστασία των δικαιωμάτων του, είναι ο στερεοτυπικός λόγος των μηχανών αλλά και τα hallucinations, γεγονότα δηλαδή ψευδή που δεν υπήρξαν

ποτέ και όμως όχι fact checking μπορεί κάποιος να τα βρει πιστευτά. Επιπλέον, οι προκλήσεις αυτές απειλούν σε μεγάλο βαθμό και το δημοκρατικό πολίτευμα, καθώς ο δημοσιογραφικός λόγος είναι και δημόσιος λόγος.

Προκειμένου λοιπόν, ο σύγχρονος δημοσιογράφος να προστατευθεί από τις παραπάνω δυσάρεστες εξελίξεις, καλό είναι να προσφεύγει σε σχετικές σωματεία και συλλόγους. Γνωρίζοντας ότι τα μοντέλα ΑΙ κατασκευάζονται από εταιρείες κολοσσούς, προτείνεται η συσπείρωση των επαγγελματιών για καλύτερη προστασία των δικαιωμάτων τους. Παράλληλα, πολύ σημαντικό κρίνεται το “fact-checking”, η έρευνα δηλαδή για την ορθή εξακρίβωση των πηγών του, ενώ εξακολουθεί η κριτική σκέψη να είναι ένα από τα χαρακτηριστικά που διακρίνει τον ποιοτικό χαρακτήρα του δημοσιογράφου. Αυτό όμως που χρειάζεται ο νέος δημοσιογράφος, προκειμένου να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις της τεχνητής νοημοσύνης, είναι η συνεχής εκπαίδευσης, όχι μόνο στην χρήση αλλά και στην προστασία. Το να γνωρίζει κάποιος πώς λειτουργεί ο αλγόριθμος, τι προοπτικές έχει, ποιες είναι οι δικλίδες ασφαλείας του και πώς θα τον χρησιμοποιεί ώστε να παίρνει τα ορθά αποτελέσματα αποτελεί μείζονος σημασίας χαρακτηριστικό για έναν νέο.

Κατά τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας εργασίας, το μεγαλύτερο πρόβλημα που είχα να αντιμετωπίσω είναι η έλλειψη σαφής νομοθεσίας για το θέμα. Εξάλλου αυτό ήταν και το κεντρικό ερώτημα της εργασίας. Παρ’όλα αυτά, υπήρχε αξιόλογη βιβλιογραφία τόσο στα ελληνικά όσο και στα αγγλικά που προσέγγιζαν και άπτονταν πολλών πτυχών του θέματος. Επίσης, επειδή τα μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης συνεχώς πληθαίνουν, η τεχνολογία εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και πραγματοποιούνται πολλές αλλαγές, έπρεπε να ψάχνω κάθε μήνα για νέα δεδομένα.

Συνοψίζοντας, διαπιστώθηκε ότι όντως η σχέση τεχνητής νοημοσύνης και ψηφιακής δημοσιογραφίας είναι πλέον αλληλένδετη και οι εξελίξεις της τελευταίας επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το δημοσιογραφικό λειτουργήμα, καθώς αλλάζει ριζικά τον τρόπο που γίνεται η έρευνα και η συγγραφή. Σαφώς, οι προκλήσεις είναι πολλές, με πιο σημαντική αυτή της απουσίας δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας. Προς το παρόν, ο παρών ευρωπαϊκός κανονισμός καλύπτει σε αρκετά σημεία τα δικαιώματα του δημοσιογράφου, όμως ακόμη δεν είναι ξεκάθαρο ποιος είναι ο δημιουργός. Το μέλλον προβλέπεται αισιόδοξο προς τη θεσμοθέτηση της σχετικής νομοθεσίας πνευματικής ιδιοκτησίας, ώστε να μπορούν και οι δημοσιογράφοι να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους.

8. Βιβλιογραφία

8.1 Ελληνική βιβλιογραφία

- Αρμενάκης, Α. (2023). Μεθοδολογία έρευνας. [Online course].
- Βιδάλη, Τ.Κ. (2017). Βιοδίκαιο: Δεύτερος τόμος: από τη βιοποικιλότητα στις έξυπνες μηχανές. Σακκούλα.
- Babbie, E. (2018). Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα. Κριτική.
- Γιαννακόπουλος, Γ. (2020). Τεχνητή Νοημοσύνη: Μια διακριτική απομυθοποίηση. Ροπή.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2019). Κατευθυντήριες γραμμές ηθικής για αξιόπιστη Τεχνητή Νοημοσύνη. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2020). *ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΙΟΣ: Τεχνητή νοημοσύνη - Η ευρωπαϊκή προσέγγιση της αριστείας και της εμπιστοσύνης*. Γραφείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ac957f13-53c6-11ea-aece-01aa75ed71a1>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). *Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (Κανονισμός για την τεχνητή νοημοσύνη) και την τροποποίηση ορισμένων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης*. EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0206>
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2023). Κανονισμός της ΕΕ για την τεχνητή νοημοσύνη: Ο πρώτος κανονισμός για την τεχνητή νοημοσύνη. <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20230601STO93804/eu-ai-act-first-regulation-on-artificial-intelligence>
- Ζέκος, Γ. (2022). Διαδίκτυο & τεχνητή νοημοσύνη στο Ελληνικό δίκαιο. Σακκούλα.
- Καλλινίκου, Δ. (1995, Ιούλιος). Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα στην Ελλάδα. Βιβλιοθήκες και πληροφόρηση.
- Νόμος 2121/1993, Πνευματική Ιδιοκτησία, Συγγενικά Δικαιώματα και Πολιτιστικά Θέματα, (ΦΕΚ Α 25 1993/04.03.1993). <https://library.opi.gr/n-2121-1993/#a29>

- Newsroom. (2023, December 7). Gemini: Πρεμιέρα για το νέο μοντέλο A.I. της Google που κερδίζει το ChatGPT στις δοκιμές. CNN. <https://www.cnn.gr/tech/story/395192/gemini-premiera-gia-to-neo-montelo-a-i-tis-google-pou-kerdizei-to-chatgpt-stis-dokimes>
- Newsroom. (2024, May 15). Google: Με το ανανεωμένο Gemini απαντά στο ChatGPT. Καθημερινή. <https://www.kathimerini.gr/world/563026771/google-me-to-ananeomeno-gemini-apanta-sto-chatgpt/>
- Παναγοπούλου – Κουτνατζή, Φ. (2023). Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό: Μια ηθικό-συνταγματική θεώρηση. Παπαζήσης.
- Σωτηράκου, Αικ. (2024). Τεχνητή Νοημοσύνη και οι Εφαρμογές της στην Επικοινωνία και τη Δημοσιογραφία. [Online course].
- Χριστοδούλου, Κ. (2018). Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Νομική Βιβλιοθήκη.
- Χριστοδούλου, Κ. (2019). Νομικά ζητήματα από την τεχνητή νοημοσύνη. Π. Ν. Σακκούλας.
- Χριστοδούλου, Κ. (2023). Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας: 2η έκδοση. Νομική Βιβλιοθήκη.

8.2 Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Arria NLG. (χ.χ.). <https://www.arria.com/>
- Anyword. (χ.χ.). <https://anyword.com/>
- Bloomberg Media. (2018, September 18). Bloomberg Media's Innovation Lab launches "The Bulletin" – An AI-Powered News Feed for Bloomberg Mobile App Users. <https://www.bloombergmedia.com/press/bloomberg-medias-innovation-lab-launches-bulletin/>
- Brittain, B. (2024, March 12). New York Times denies OpenAI's 'hacking' claim in copyright fight. Reuters. <https://www.reuters.com/legal/litigation/new-york-times-denies-openais-hacking-claim-copyright-fight-2024-03-12/>
- ChatGPT. (χ.χ.). <https://openai.com/index/gpt-4/>
- Christodoulou, E., & Iordanou, K. (2021). Democracy under attack: Challenges of addressing ethical issues of AI and big data for more democratic digital media and societies. *Frontiers in Political Science*, 3, 682945.

- Choudhary, R. (2024). Role, challenges and opportunities of artificial intelligence in web journalism and news desk ethics of India.
- Díaz-Noci, J. (2020). Artificial intelligence systems-aided news and copyright: Assessing legal implications for journalism practices. *Future Internet*, 12(5), 85.
- Eldridge, S. A., Hess, K., Tandoc, E. C., & Westlund, O. (2021). Navigating the scholarly terrain: Introducing the digital journalism studies compass. In *Definitions of Digital Journalism (Studies)* (pp. 73-90). Routledge.
- Grammarly. (χ.χ.). <https://www.grammarly.com/ai-writing-assistant>
- Guardian staff and agencies. (2024, February 27). OpenAI claims New York Times ‘hacked’ ChatGPT to build copyright lawsuit. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/technology/2024/feb/27/new-york-times-hacked-chatgpt-openai-lawsuit>
- Guruswamy, M. (2014, April 6). New York Times vs OpenAI: Is there a case for copyright? *The Indian Express*. <https://indianexpress.com/article/opinion/columns/new-york-times-vs-openai-is-there-a-case-for-copyright-9253859/>
- Hugenholtz, P. B., & Quintais, J. P. (2021). Copyright and artificial creation: Does EU copyright law protect AI-assisted output? *IIC-International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 52(9), 1190-1216.
- Institute for Language and Speech Processing / Athena RC. (2024, March 26). Meltemi: A large language model for Greek. <https://medium.com/institute-for-language-and-speech-processing/meltemi-a-large-language-model-for-greek-9f5ef1d4a10f>
- Jasper. (χ.χ.). <https://www.jasper.ai/>
- Jobin, A., Ienca, M., & Vayena, E. (2019). The global landscape of AI ethics guidelines. *Nature Machine Intelligence*, 1(9), 389-399.
- Koponen, J. (2018, October 10). First in the world: Yle’s smart news assistant Voitto ensures that you don’t miss the news you want to read. <https://newslab.yle.fi/fi/blog/16T3d1e7YcuwguOk8gsq8s>
- Kuai, J. (2024). Unravelling copyright dilemma of AI-generated news and its implications for the institution of journalism: The cases of US, EU, and China. *New Media & Society*, 26(9), 5150-5168.

- Kuai, J., Ferrer-Conill, R., & Karlsson, M. (2022). AI≥ journalism: How the Chinese copyright law protects tech giants' AI innovations and disrupts the journalistic institution. *Digital Journalism*, 10(10), 1893-1912.
- Kvale, S. (1996). *Interview views: An introduction to qualitative research interviewing*. Sage Publications.
- Liu, X., Nourbakhsh, A., Li, Q., Shah, S., Martin, R., & Duprey, J. (2017, December). Reuters Tracer: Toward automated news production using large scale social media data. In *2017 IEEE International Conference on Big Data (Big Data)* (pp. 1483-1493). IEEE.
- Morris, A., Schammel, M., & Vissens, A. (2021). Talking sense: Using machine learning to understand quotes. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/info/2021/nov/25/talking-sense-using-machine-learning-to-understand-quotes>
- Mushtaq, S. A., Baig, K., Bukhari, S. W. R., & Ahmad, W. (2024). Does Pakistan's copyright and antitrust law protect creators of AI-generated content? A comparative study with European Union jurisdictions. *Pakistan Journal of Criminal Justice*, 4(1), 55-76.
- Noain Sánchez, A. (2022). Addressing the impact of artificial intelligence on journalism: The perception of experts, journalists and academics.
- Oriel. (χ.χ.). <https://www.bbc.co.uk/rdnewslabs/projects/oriel>
- Peiser, J. (2019, February 5). The rise of the robot reporter. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2019/02/05/business/media/artificial-intelligence-journalism-robots.html>
- Pope, A. (2024, April 10). NYT v. OpenAi: The Times's about-face. *Harvard Law Review*. <https://harvardlawreview.org/blog/2024/04/nyt-v-openai-the-timess-about-face/>
- Porlezza, C. (2023). Promoting responsible AI: A European perspective on the governance of artificial intelligence in media and journalism. *Communications*, 48(3), 370-394.
- Quakebot. (χ.χ.). <https://www.latimes.com/people/quakebot>
- Quillbot. (χ.χ.). <https://quillbot.com/>
- Salco. (χ.χ.). <https://www.bbc.co.uk/rdnewslabs/projects/salco/>

- Singh, S. K., Kumar, S., & Mehra, P. S. (2023, June). Chat gpt & Google Bard AI: A review. In 2023 International Conference on IoT, Communication and Automation Technology (ICICAT) (pp. 1-6). IEEE.
- Sudowrite. (χ.χ.). <https://www.sudowrite.com>
- The Juicer. (χ.χ.). <https://www.bbc.co.uk/rdnewslabs/projects/juicer/>
- The Wordsmith. (χ.χ.). <https://www.thewordsmith.ai/product>
- Trint. (χ.χ.). <https://trint.com/>
- United Robots. (χ.χ.). <https://www.unitedrobots.ai/products/>
- WashPostPr. (2016, September 5). The Washington Post experiments with automated storytelling to help power 2016 Rio Olympics coverage. The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/pr/wp/2016/08/05/the-washington-post-experiments-with-automated-storytelling-to-help-power-2016-rio-olympics-coverage/>
- WashPostPr. (2020, October 13). The Washington Post to debut AI-powered audio updates for 2020 election results. The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/pr/2020/10/13/washington-post-debut-ai-powered-audio-updates-2020-election-results/>

8.3 Εικόνες

- <https://www.hatchwise.com/resources/the-complete-history-of-the-chatgpt-logo>
- https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:Google_Gemini_logo.svg
- <https://carminemastropierro.com/resources/jasper-logo/>
- <https://medium.com/@alenriobooks/my-features-review-of-sudowrite-2ba00dde1c1a>
- <https://www.anyword.com/>
- <https://www.grammarly.com/media-assets>
- <https://1000logos.net/quillbot-logo/>
- <https://www.thewordsmith.ai/>

9. Παράρτημα

9.1 Συνέντευξη με τον κο Γρηγοριάδη

1. Πώς ορίζεται η πνευματική ιδιοκτησία σε ένα έργο που παράγεται εν μέρει ή εξ ολοκλήρου από τεχνητή νοημοσύνη; Σε ποιον ανήκουν τα δικαιώματα;

Σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, δημιουργός έργου που προστατεύεται με τη σχετική νομοθεσία είναι πάντα φυσικό πρόσωπο. Συνεπώς, δύο είναι οι κατηγορίες ανθρώπινου παράγοντα που μπορούν να υλοποιήσουν δημιουργικές πράξεις:

(1) τα φυσικά πρόσωπα που αναπτύσσουν το σύστημα δημιουργικής τεχνητής νοημοσύνης (π.χ. τα πρόσωπα που συμμετείχαν στην ανάπτυξη (αρχικό προγραμματισμό) και τη μάθηση της μηχανής, (πχ. όσοι συγκέντρωσαν και επέλεξαν το υλικό εκπαίδευσης της μηχανής, αυτός που δημιούργησε τον δημιουργικό αλγόριθμο και τον κώδικα).

(2) Οι χρήστες της μηχανής, κάθε δηλαδή φυσικό πρόσωπο που εκτελεί, χρησιμοποιεί και δίνει εντολή στην νοήμονα μηχανή για την παραγωγή δημιουργικού αποτελέσματος και το οποίο καθορίζει τις παραμέτρους του, δια της εισαγωγής στο σύστημα των νέων δεδομένων που θα επεξεργαστεί η μηχανή ώστε να παράξει νέο αποτέλεσμα εξόδου.

Ωστόσο, λόγω του ότι η υπολογιστική δραστηριότητα της μηχανής «αυτονομείται», αφού ο προγραμματιστής ή χρήστης ίσως και να μην μπορεί να ελέγξει πλήρως τη διαδικασία παραγωγής του αποτελέσματος εξόδου από το σύστημα τεχνητής νοημοσύνης, ανακύπτουν περαιτέρω ερωτήματα ως προς τον δημιουργό του αποτελέσματος εξόδου.

Αν έχουμε περίπτωση δημιουργικής τεχνητής νοημοσύνης που εκπαιδεύεται με τεχνική μη καθοδηγούμενης μάθησης (deep learning) τα δημιουργήματα-αποτελέσματα εξόδου της μηχανής είναι μη προβλέψιμα και μη εξηγήσιμα αιτιοκρατικώς για τον ανθρώπινο παράγοντα. Είναι δηλαδή σαν πράγματι το σύστημα τεχνητής νοημοσύνης να «δημιούργησε» κατά κάποιον τρόπο ένα αποτέλεσμα, το οποίο θα μπορούσε και να είναι πρωτότυπο. «Έργο» όμως κατά την έννοια του νόμου για την πνευματική ιδιοκτησία δεν μπορεί να είναι και άρα δεν θα προστατεύεται δυνάμει αυτής, αλλά θα αποτελεί δημόσιο κτήμα.

Ένα γενικό συμπέρασμα είναι το εξής: αν το αποτέλεσμα εξόδου έχει συλληφθεί και απορρέει από διαδικασία που ελέγχεται από φυσικό πρόσωπο, ώστε να μπορεί αιτιωδώς να αποδοθεί στην ανθρώπινη συμβολή, τότε -εφόσον πληρούνται και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος (πρωτοτυπία του έργου)- θα είναι δυνατόν να προστατευθεί με τη νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία το έργο αυτό και ο δημιουργός του.

Αν δεν υπάρχει εγγύτητα και δημιουργική αιτιότητα με ανθρώπινη συμβολή, τότε αποκλείεται η προστασία του με την πνευματική ιδιοκτησία και είναι ελεύθερο προς χρήση από οποιονδήποτε, χωρίς η χρήση αυτή να θεωρηθεί ότι παραβιάζει τη νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία.

2. Πώς μπορεί ένας δημοσιογράφος να προστατεύσει το έργο του αν αυτό περιλαμβάνει στοιχεία που παράγονται από τεχνητή νοημοσύνη;

Αν τα στοιχεία που παράγονται από τεχνητή νοημοσύνη προστατεύονται με το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, ο δημοσιογράφος έχει προβεί σε προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συνεπώς ο δημιουργός θα μπορούσε να στραφεί εναντίον του. Συνεπώς, τουλάχιστον στην έκταση που έχουν χρησιμοποιηθεί τα εν λόγω στοιχεία που προστατεύονται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τρίτων, ούτως ή άλλως δεν προστατεύεται το έργο του δημοσιογράφου.

3. Πώς μπορεί να προστατευτεί ο δημόσιος διάλογος, και κατ'έκταση η δημοκρατία, από την κακή χρήση τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία, π.χ. μέσω της διάδοσης ψευδών ειδήσεων; Υπάρχουν νομικές προβλέψεις γι' αυτό;

4. Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νομοθέτες όσον αφορά την ανάπτυξη ενός νομικού πλαισίου που να καλύπτει την τεχνητή νοημοσύνη στη δημοσιογραφία; Πώς πιστεύετε ότι θα εξελιχθεί το νομικό τοπίο στο μέλλον;

Κοινή απάντηση:

Πλέον είναι σε ισχύ ο Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2024 για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (AI ACT).

Ο Κανονισμός θέτει σειρά προϋποθέσεων για τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης «γενικής χρήσης» όπως για παράδειγμα συγκεκριμένες απαιτήσεις διαφάνειας, στις οποίες περιλαμβάνεται η συμμόρφωση με τη νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία και η δημοσιοποίηση λεπτομερών περιλήψεων του περιεχομένου που χρησιμοποιούν για την εκπαίδευση των μοντέλων τους.

Για τα ισχυρότερα μοντέλα που μπορούν να δημιουργήσουν συστημικούς κινδύνους ισχύουν επιπλέον απαιτήσεις, όπως είναι η αξιολόγησή τους, η εκτίμηση και ο περιορισμός των συστημικών κινδύνων και η υποβολή εκθέσεων σχετικά με περιστατικά και δυσλειτουργίες.

Υπάρχει επίσης υποχρέωση σαφούς επισήμανσης για τα οπτικοακουστικά υλικά που έχουν τύχη παραποίησης (τα λεγόμενα «προϊόντα βαθυπαραποίησης» ή «deepfakes»). Θεωρώ ωστόσο ότι μελλοντικά τα deepfakes θα απαγορευθούν πλήρως.

Η νομοθεσία ακολουθεί τη ζωή και την πραγματικότητα, δεν τη διαμορφώνει· τη ρυθμίζει μεταγενέστερα. Ως εκ τούτου είναι τρομακτικά δύσκολη οποιαδήποτε πρόβλεψη ιδίως για το ζήτημα της τεχνητής νοημοσύνης.

5. Τι συμβουλές θα δίνετε στους νέους δημοσιογράφους που σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν τεχνητή νοημοσύνη στη δουλειά τους, σχετικά με την προστασία των πνευματικών τους δικαιωμάτων;

Ούτως ή άλλως, προκειμένου να προστατευθεί ως «έργο» κατά την έννοια του νόμου για την πνευματική ιδιοκτησία ένα ανθρώπινο δημιούργημα, θα πρέπει να είναι «πρωτότυπο», σύμφωνα με τη θεωρία της «στατιστικής μοναδικότητας»: το έργο θα πρέπει να έχει δημιουργικό ύψος, να έχει δηλαδή απόσταση από τα ήδη γνωστά και αυτονόητα. Θέλω να πω ότι είναι δύσκολο να αποδειχθεί αυτό στα δημοσιογραφικά άρθρα και τις συνεντεύξεις ούτως ή άλλως. Αυτό θεωρώ ότι γίνεται ακόμα πιο δύσκολο με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης. Η συμβουλή που θα έδινα σε νέους δημοσιογράφους είναι -τουλάχιστον στο πλαίσιο της αρθρογραφίας- να καλλιεργήσουν πολύ την κριτική τους σκέψη, κάτι που εν τέλει θα τους ξεχωρίζει για πάντα από τις μηχανές. Εν κατακλείδι, οι νέοι δημοσιογράφοι θα πρέπει να εξασκήσουν την μοναδικότητά τους, στη γλώσσα, στη σκέψη, στο ρεπορτάζ και την έρευνα.

9.2 Συνέντευξη με την κα Κουτσοπιιά

1. Πώς ορίζεται η πνευματική ιδιοκτησία σε ένα έργο που παράγεται εν μέρει ή εξ ολοκλήρου από τεχνητή νοημοσύνη; Σε ποιον ανήκουν τα δικαιώματα;

Εφόσον έχει κατασκευαστεί εν όλο και η ανθρώπινη συμβολή είναι ελάχιστη ή είναι μικρής σημασίας, τότε δεν θα μπορεί να είναι τεχνητή νοημοσύνη. Για να έχει πνευματική ιδιοκτησία, θα πρέπει να έχει ανθρώπινη παρέμβαση.

Για να μπορέσουν τα συστήματα ΤΝ να εξελίσσονται και να φτάσουν στο excellence, θα πρέπει να τους δίνουμε και κάποια δικαιώματα. Υπάρχουν δύο θεωρίες για την ανάπτυξη του νομικού πλαισίου. Η μία θεωρία, η οποία ισχύει στην Αυστραλία,

είναι ότι μπορεί να καταχωρηθεί ως εφευρέτης το σύστημα ΤΝ γιατί είχε μέσα το στοιχείο της καινοτομίας. Και εφόσον προσπαθούμε να ευνοήσουμε την καινοτομία, θα πρέπει να τους δίνουμε και δικαιώματα. Υπάρχει επομένως η μια άποψη της νομικής που λέει ότι μπορεί να πρέπει να έχουν δικαιώματα και να προστατεύονται. Από την άλλη πλευρά υπάρχει η θεωρία που λέει ότι πρέπει να είναι άνθρωπος από πίσω για να προστατευτεί ένα έργο. Στην πραγματικότητα, εάν τώρα έπρεπε ένας δικηγόρος να κατοχυρώσει κάποιο δικαίωμα, θα είχε πολύ μεγάλο πρόβλημα για να βάλει τα στοιχεία, εφόσον χρειαζόμαστε νομικά πρόσωπα κ.ο.κ. Άρα στην πραγματικότητα και πρακτικά δεν γίνεται στο σύστημά μας. Εάν αλλάξει η θεωρία, ναι ίσως να μπορέσουμε να μιλήσουμε για προστασία. Οπότε προς το παρόν, εφόσον ένα έργο δεν έχει καινοτομία που να ανήκει σε άνθρωπο, δεν μπορεί να προστατευτεί.

2. Πώς μπορεί ένας δημοσιογράφος να προστατεύσει το έργο του αν αυτό περιλαμβάνει στοιχεία που παράγονται από τεχνητή νοημοσύνη;

Τα έργα του δημοσιογράφου δεν είναι ασφαλή, καθώς τα gen AI μοντέλα δημιουργούν κίνδυνο εκμετάλλευσης των πνευματικών δικαιωμάτων. Το μοντέλο δεν θα σου βγάλει μια λέξη στη σειρά. Έτσι απορροφώντας το δικό μας κείμενο, το κείμενο του δημοσιογράφου, του νομικού, οποιοδήποτε έχει παράξει, δεν χρειάζεται να δώσει κάτι πίσω γιατί μπορεί να το μετατρέψει, ενώ το έχει χρησιμοποιήσει. Άρα όντως κινδυνεύει.

Και τι πρέπει να κάνει ένας δημοσιογράφος; Καταρχήν, η δημιουργία του έργου θα πρέπει να είναι στις βάσεις δεδομένων στις οποίες φυλάσσεται, διότι φυλάσσεται σε βάσεις δεδομένων κλειδωμένες, οι οποίες βεβαίως δεν είναι απαραβίαστες, αλλά όταν είναι δημιουργηθέν κάτι, να μπορούμε μετά να πάμε να προσθέτουμε ένα disclaimer για αρχή, δηλαδή ως νομικοί τι έχουμε πει τι λέμε στους πελάτες μας και συμβουλεύουμε; Ότι θα πας να βάλεις πάνω πάνω μια πρόταση που λέει ότι «το έργο μου δεν διατίθεται για χρήση από συστήματα ΑΙ». Ακόμα καλύτερα αν πάει και το βάλει αυτός που φύλαγε όλα τα έργα, ας πούμε, η κάθε εφημερίδα που έχει στη βάση δεδομένων της όλα τα άρθρα του δημοσιογράφου, θα πρέπει να πάει και να βάλει ένα disclaimer που θα λέει με κάθε επιφύλαξη προς όλα τα μηχανήματα που μπορούν να σκραπάρουν, ότι δεν διατίθενται τα έργα και εάν θελήσετε να τα διαθέσει, θα πρέπει να πληρώσει. Από κει και πέρα ο δημοσιογράφος δυστυχώς δεν έχει καμία προστασία μόνος του, έχει όμως μεγαλύτερη προστασία αν πάει σε οργανισμό για να είναι μεγαλύτερο, γιατί τώρα μιλάμε ότι οι άνθρωποι που φτιάχνουν τα συστήματα τμήματα τεχνητής νοημοσύνης, είναι σε εταιρείες κολοσσούς. Δεν μπορεί να τα βάλει μόνος του

ένας δημοσιογράφος και να πάει να πει πήρα το άρθρο μου πάνω μου. Δεν θα του απαντήσει ποτέ η OpenAI. Αλλά αν πάει ένας σύνδεσμος, ένας σύλλογος, μια συνολική υπεράσπιση των δικαιωμάτων και πει ότι κοιτάζετε, ήρθαμε εδώ για να πάρουμε πίσω αυτά που μας πήρατε παρανόμως ή να διαπραγματευτούμε πώς θα χρησιμοποιηθεί το περιεχόμενο μας. Γιατί το ποτάμι πίσω δε γυρίζει. Οπότε αυτό είναι μια εξέλιξη που θα συμβεί. Τα δικαιώματα τα έχουν πάρει, τα έχουν ήδη σκραπάρει και τα δικά μου είναι μέσα, και δικά σου δεν είναι, και όλα τα θέματα τα έχουν πάρει. Έχει σκραπαριστεί αυτή τη στιγμή το Ίντερνετ σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Scraping σημαίνει ότι κατεβάζω από τις πλατφόρμες τα πάντα, θα υπάρχει και «τάϊζω» τα μοντέλα. Οπότε αυτό το έχουν κάνει ήδη. Αφού το έχουν κάνει ήδη, εμείς πρέπει να πάμε να διαπραγματευτούμε τους όρους και πώς θα πληρωθούμε εμείς και ο κάθε δημιουργός περιεχομένου για αυτό το κόπο. Πρακτικά αυτό γίνεται μέσα από συλλόγους με διαπραγμάτευση. Γνωρίζω ότι ήδη η Google έχει έρθει σε επαφή με κάποιους συλλόγους γιατί φτιάχνει και η Google το δικό της μοντέλο, δεν υπάρχει μόνο το ChatGPT. Η Google στο δικό της μοντέλο έχει έρθει σε επαφή με διάφορους συλλόγους για να διαπραγματευτεί κάποια δικαιώματα.

Γενικώς είμαστε σε μια φάση πολέμου, θα έλεγα ανάμεσα στο ποιος θα επικρατήσει, πώς θα προσδιοριστούν τα δικαιώματα, πώς θα παγιωθούν οι πληρωμές και ό,τι δικαιούται ο καθένας. Αυτό που μπορούν να κάνουν οι δημοσιογράφοι είναι να συνεταιρίζονται τους συλλόγους τους, να απαιτούν όταν δίνονται δικαιώματα, να ζητάνε από αυτόν που ανεβάζει το άρθρο του να γράφει ξεκάθαρα ότι το περιεχόμενο αυτό δεν διατίθεται δωρεάν και από εκεί και πέρα εννοείται ότι έχουμε τα μάτια μας ανοιχτά. Σε τεχνικό επίπεδο, είναι πάρα πολύ δύσκολο να αποδείξεις ότι κάποιος έχει πάρει το έργο σου. Αρχίζει να γίνεται το καλύτερο. Οι υποχρεώσεις διαφάνειας στους προβλεπόμενους κανονισμούς προβλέπουν ότι τα μοντέλα θα πρέπει να γίνονται πιο διαφανή. Άρα να λένε από πού πήραν τι ακριβώς. Αυτό λοιπόν, η απόδοση των δικαιωμάτων ξεκινάει τεχνικά να είναι δυνατή. Θα πρέπει να έχουμε τα μάτια μας ανοιχτά και οι δημοσιογράφοι και όλοι μας να δούμε τα μοντέλα τα οποία ανιχνεύουν μέσα από την παραγωγική, τεχνητή νοημοσύνη τι είναι και ποιανού και μέσα από αυτό, όταν ανιχνεύσει ότι είναι κάτι που θέλεις, θα πρέπει απλά ταυτόχρονα να λειτουργήσει νομικό και τεχνικό κομμάτι.

3. Πώς μπορεί να προστατευτεί ο δημόσιος διάλογος, και κατ'επέκταση η δημοκρατία, από την κακή χρήση τεχνητής νοημοσύνης στη δημοσιογραφία, π.χ. μέσω της διάδοσης ψευδών ειδήσεων; Υπάρχουν νομικές προβλέψεις γι' αυτό;

Το λειτούργημα του δημοσιογράφου είναι να ενημερώσει τον κόσμο, να εγείρει το ενδιαφέρον για κάποια ευαίσθητα ζητήματα. Είναι ανήθικο να τους παίρνεις τον κόπο, χωρίς να τους πληρώνεις και μάλιστα να μην το λες ότι είναι δικό τους έργο. Τι γίνεται όμως στην Ευρώπη; Έχει φτιάξει κατευθυντήριες ηθικές γραμμές για την ΤΝ. Πρώτα πρώτα λοιπόν, η Ευρώπη πήγε και είπε ότι θέλουμε να φτιάξουμε έναν κανόνα για την ΤΝ, δηλαδή να είναι αξιόπιστη, να είναι διαφανής, να μην προκαλεί βία, να προστατεύει τα προσωπικά δεδομένα και κάποια άλλα χαρακτηριστικά προκειμένου να είναι ηθική. Αυτό που πράγματι ενδιαφέρει την Ευρώπη είναι να είναι ηθική η ΤΝ. Όλα αυτά δυστυχώς για αρχή ήταν ένα ευχολόγιο γιατί η ΤΝ είναι ουδέτερη και δεν φτιάχτηκε για να εξυπηρετεί την ηθική της δικής μας κοινωνίας και καμίας άλλης γιατί ο κάθε πολιτισμός έχει διαφορετική ηθική. Η δική μας ηθική φτιάχτηκε για να υπηρετεί τη δική μας νομοθεσία και αντιστρόφως.

Ωστόσο, είδαμε ότι στις αμερικανικές εκλογές για πρώτη φορά μπήκε στις σκέψεις μας ότι μπορεί όντως ένα μοντέλο ΑΙ να επιδρά και να επηρεάζει εκλογές, μια καθαρά δημοκρατική διαδικασία, όπου ο κόσμος εκφράζει την προσωπική του βούληση για την κυβέρνηση. Άρα εκεί το ακούσαμε πρώτη φορά, ναι θορυβηθήκαμε αλλά δεν υπήρξε κάποια αντίδραση ή κάποια νομοθεσία, το αφήσαμε να ξετυλιχτεί. Και τώρα που η ΤΝ έχει γίνει ευρέως διαδεδομένη και πάνω από το 70% των επιχειρήσεων χρησιμοποιεί τουλάχιστον μια μορφή ΤΝ, βλέπουμε ότι έχουμε μια μεγάλη γκάμα εφαρμογών. Αυτό σημαίνει ότι επηρεάζει άμεσα και τη δημοκρατία μας. Βεβαίως δημιουργεί κίνδυνο γιατί η ΤΝ εγγενώς φέρει απειλές για τη δημοκρατία.

Πρώτα από όλα είναι η παραπληροφόρηση, όχι μόνο με τα deep fakes, τα οποία είναι μια μορφή που μπορούμε ενδεχομένως να αναγνωρίσουμε πιο εύκολα, αλλά και με τα hallucinations, το οποίο είναι από τα μεγαλύτερα προβλήματα της ΤΝ. Ανάλογα με το μοντέλο που χρησιμοποιείς, αλλά μπορώ να πω ότι όλα σε ένα βαθμό, μπορεί να βγάλει ψεύτικες πληροφορίες. Όταν εσύ λοιπόν θέλεις να ψάξεις για κάποιο πρόσωπο που θες να ψηφίσεις και ξεκινήσει να σου λέει μετά από ένα σημείο ψέματα – και στο λέω διαπιστωμένα από δική μου εμπειρία, γιατί γενικά χρησιμοποιώ πολύ ΤΝ, ότι το ρώτησα κάτι για μια νομολογία και άρχισε να μου βγάζει ψεύτικες αποφάσεις, τα οποία δεν είχαν συμβεί ποτέ. Φαντάσου επομένως να αρχίσει να σου λέει ψέματα για κυβερνήσεις. Ουσιαστικά, ο αλγόριθμος συνδέει ασύνδετα δεδομένα, τα οποία όμως μέσα στον αλγόριθμο βγάζουν νόημα, και έρχεται και σου λέει ψέματα. Τώρα εσύ, εάν δεν είσαι υποψιασμένος και λες «εντάξει μηχανήμα είναι», θα βρεις και ψεύτικα δεδομένα γιατί η ΤΝ έχει και «έμφυτα ψεύδη» τα οποία φαντασιώνεται και μπορεί να

οδηγήσουν τη δημοκρατία σε πολύ μεγάλο κίνδυνο. Οι άλλοι κίνδυνοι που εγκυμονεί για τη δημοκρατία είναι η προκατάληψη γιατί εκ δεδομένου η κοινωνία μας και η δημοκρατία μας έχουν κάποιες βάσεις και κάποιες προκαταλήψεις. Όταν όλα αυτά έχουν σκραπαριστεί για ένα μοντέλο και έχουν απορροφηθεί, μαζί με άρθρα π.χ. που μπορεί να έχουν κάποια συγκεκριμένη χροιά, δημιουργούν προκαταλήψεις στον αλγόριθμο. Όταν λοιπόν, ο αλγόριθμος απορροφά χ,ψ,ω δεδομένα, ανάλογα με το τι έχει γραφτεί περισσότερο, αυτά θα αναπαράγει και μετά. Ένα ακόμα κομμάτι που έχουμε να αντιμετωπίσουμε είναι τα bias, που μάλιστα έχουμε παρατηρήσει ότι από τον αυτοματισμό και μόνο θα βγάλει κάποια bias από αυτά που έχει σκραπάρει. Βέβαια υπάρχουν και τα καλά bias, που χωρίς αυτά δεν θα μπορούσε να απαντήσει τίποτα. Υπάρχει επίσης και η υπονόμηση της εκλογικής διαδικασίας και όχι μόνο όπως αναφέραμε προηγουμένως.

Από την πλευρά του, ο δημοσιογράφος, δυστυχώς σήμερα, θα πρέπει να είναι και λίγο detective. Να μπορεί δηλαδή να αποκαλύπτει τα ψεύδη που παράγονται μέσω ΤΝ, να κάνει δηλαδή fact checking που είναι πολύ της μόδας πλέον, και να ψάχνει να βρίσκει τα δεδομένα που αναφέρονται σε ένα κείμενο, αποδεικνύοντας ότι είναι ψευδή. Αυτή είναι μια πάρα πολύ σημαντική δημοσιογραφική δραστηριότητα γιατί τα παίρνουμε ως δεδομένα κάποια πράγματα, τα οποία δεν είναι, και άθελά μας μπορεί να τα αναπαράξουμε στο δημόσιο διάλογο. Το άλλο που μπορεί να κάνει, και ίσως είναι και το βασικότερο, είναι η εκπαίδευση. Να γνωρίζει ο ίδιος και να εκπαιδευτεί στα εργαλεία ΤΝ αλλά και στα προβλήματα τους. Δηλαδή δεν μπορεί ένας δημοσιογράφος να μην ξέρει ότι ένα σύστημα μπορεί να του βγάλει bias ή hallucinations ή να μην ξέρει σε ποιο βαθμό ένα σύστημα μπορεί να του βγάλει προβλήματα. Και όλα αυτά υπάρχουν σε έρευνες και έχουν αποδειχθεί.

4. Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νομοθέτες όσον αφορά την ανάπτυξη ενός νομικού πλαισίου που να καλύπτει την τεχνητή νοημοσύνη στη δημοσιογραφία; Πώς πιστεύετε ότι θα εξελιχθεί το νομικό τοπίο στο μέλλον;

Οι νομοθεσίες που έχουμε σήμερα δεν λαμβάνουν υπόψη τη ΤΝ. Θα πρέπει να αλλάξουν. Αυτό που αποδεικνύεται ότι είναι το πιο δύσκολο πράγμα στην ΤΝ είναι η ταχύτητα με την οποία εξελίσσεται, που δεν μπορεί να την πιάσει η νομοθεσία καθώς θα πρέπει συνεχώς να προλαβαίνεις και την τελευταία εξέλιξη και συνεχώς να βλέπεις πόσο επηρεάζει αυτό το νομικό μας σύστημα. Όλα τα ερωτήματα που δημιουργούνται είναι ολοκαίνουργια, δηλαδή θα πρέπει να σκεφτούμε για πρώτη φορά εάν ένα μηχανήμα μπορεί να έχει πνευματική ιδιοκτησία, πρώτη φορά θα σκεφτούμε πώς

μπορούμε εμείς να προστατευθούμε από ένα μηχάνημα, μιλάμε για ευθύνη από ένα αυτόνομο μηχάνημα. Η λέξη αυτονομία είναι πολύ βασική γιατί αυτό δίνει τη μεγάλη διαφορά σε σχέση με προηγούμενα μηχανήματα. Επίσης πρέπει να αναλογιστούμε τις συνέπειες για το περιβάλλον. Η ΤΝ δεν είναι $1+1=2$, είναι ότι δημιουργεί συνέπειες στο εξωτερικό περιβάλλον, στην πραγματικότητα μας. Τα ρομπότ πλέον δεν θα είναι τα ρομπότ που τους εισάγεις κάτι, το γνωρίζουν και μένει εκεί, αλλά επειδή είναι το μέλλον μιλάμε για ρομπότ που θα λειτουργούν αυτόνομα, με ερεθίσματα από το εξωτερικό περιβάλλον. Άρα είναι πολύ δύσκολο για έναν νομοθέτη, ο οποίος καλείται να αντιμετωπίσει δεδομένα που ως τώρα δεν γνωρίζαμε. Είναι περίεργο αλλά είναι *must have* γιατί στο μέλλον δεν θα υπάρχει κομμάτι νομοθεσίας που δεν θα περιλαμβάνει έστω και ένα μικρό κομμάτι ΤΝ. Άρα θα πρέπει βασικά να γνωρίζεις πώς λειτουργεί, θέλει συνεχή εκπαίδευση στον νομοθέτη αλλά και στον βουλευτή, γιατί διαφορετικά θα υπάρξουν προβλήματα στο δίκαιό σου, όχι μόνο θεωρητικά αλλά και πρακτικά, π.χ. μπορεί το μοντέλο να σκοτώσει ή να δημιουργήσει υλική ζημιά ή να κλέψει τα δεδομένα του σπιτιού σου. Ο νέος κανονισμός της ΕΕ βοηθάει σε ένα βαθμό γιατί δίνει μια κατεύθυνση, οπότε έχει μέλλον. Η νομοθεσία θα πρέπει συνεχώς alert.

5. Τι συμβουλές θα δίνετε στους νέους δημοσιογράφους που σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν τεχνητή νοημοσύνη στη δουλειά τους, σχετικά με την προστασία των πνευματικών τους δικαιωμάτων;

Επειδή δεν είμαι ειδική στη δημοσιογραφία, θα σου μιλήσω από την εμπειρία μου ως νομικός και ως νέος. Το βασικότερο που προτείνω σε έναν δημοσιογράφο, καθώς αυτός προστατεύει την αλήθεια και τη διάδοση των γεγονότων, είναι η εκπαίδευση, όχι μόνο στη χρήση αλλά και στην προστασία. Το να ξέρει ένας δημοσιογράφος ΝLP θα τον βοηθήσει πάρα πολύ και θα έχει ένα προβάδισμα σε αυτά που θα έχει να αντιμετωπίσει. Το να ξέρεις να χρησιμοποιείς ένα μοντέλο στη βάση του, και όχι απλά σε αυτό που φαίνεται, είναι τεράστιο προσόν. Δεν το έχω καταφέρει προσωπικά, αλλά θεωρώ ότι είναι απαραίτητο για έναν δημοσιογράφο να το κατέχει. Πέρα από αυτό, θα πρέπει να ξέρει τι εισάγει ως δεδομένα σε έναν αλγόριθμο γιατί αυτό επηρεάζει τι αποτελέσματα θα πάρεις. Άρα σίγουρα ένας νέος δημοσιογράφος θα πρέπει να χρησιμοποιεί ΤΝ, αλλά να την χρησιμοποιεί εκπαιδευμένα, δεν σου λέω ότι θα τα καταφέρεις από την πρώτη, αλλά σιγά σιγά να το ψάχνεις και να μην μένεις στο γρήγορο. Εάν θέλεις να είσαι ένας ποιοτικός δημοσιογράφος, γιατί αργά ή γρήγορα όλοι θα χρησιμοποιούν ΤΝ, θα πρέπει να έχεις το κάτι παραπάνω. Θα πρέπει να ψάχνεις τα καινούργια μοντέλα, τα μοντέλα που θα μπορούν να σου φέρουν χρήματα, να έχεις

ψάξει το background και βεβαίως να το χρησιμοποιείς με τον σωστό τρόπο, δίνοντας βάση στην προστασία. Από εκεί και πέρα, πολύ βασικό είναι να έχεις κρίση και ανεξαρτητως του αποτελέσματος που σου έχει βγάλει το μοντέλο, να κάθεται από πάνω και να προσθέτεις τη δική σου χροιά γιατί αυτό προσφέρει και εκδημοκρατισμό. Επίσης, η περαιτέρω έρευνα θα θεωρείται μεγάλο προσόν.